

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 18. travnja 2018.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0095 (NLE)

7974/18
ADD 1

WTO 78
SERVICES 27
FDI 14
COASI 95

PRIJEDLOG

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	18. travnja 2018.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2018) 194 final - ANNEX 1
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju Sporazuma o zaštiti ulaganja između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2018) 194 final - ANNEX 1.

Priloženo: COM(2018) 194 final - ANNEX 1

Bruxelles, 18.4.2018.
COM(2018) 194 final

ANNEX 1

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o sklapanju Sporazuma o zaštiti ulaganja između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane

SPORAZUM O ZAŠTITI ULAGANJA
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE
I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S JEDNE STRANE,
I REPUBLIKE SINGAPURA, S DRUGE STRANE

EUROPSKA UNIJA (dalje u tekstu „Unija”),

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA, i

UJEDINJENA KRALJEVINA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE,

s jedne strane, i

REPUBLIKA SINGAPUR (dalje u tekstu „Singapur”),

s druge strane,

dalje u tekstu zajednički „stranke”,

PREPOZNAJUĆI svoje dugotrajno i čvrsto partnerstvo utemeljeno na zajedničkim načelima i vrijednostima koje se odražavaju u Sporazumu o partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane (dalje u tekstu „EUSPCA”), te važnost svojeg gospodarskog, trgovinskog i ulagačkog odnosa, uključujući kako se on odražava u Sporazumu o slobodnoj trgovini između Europske unije i Republike Singapura (dalje u tekstu „EUSFTA”);

ŽELEĆI dalje jačati svoj odnos u okviru svojih općih odnosa i u skladu s njima te uvjereni da će se ovim Sporazumom stvoriti novo ozračje za daljnji razvoj ulaganja između stranaka;

PREPOZNAJUĆI da će se ovim Sporazumom dopuniti i promicati napori usmjereni na regionalnu gospodarsku integraciju;

ODLUČNE jačati svoje gospodarske, trgovinske i ulagačke odnose u skladu s ciljem održivog razvoja u njegovoj gospodarskoj, socijalnoj i ekološkoj dimenziji te promicati ulaganja vodeći računa o visokom stupnju zaštite okoliša i rada te mjerodavnim međunarodno priznatim normama i sporazumima čije su stranke;

POTVRĐUJUĆI svoju posvećenost načelima održivog razvoja i transparentnosti kako se odražava u EUSFTA-i;

POTVRĐUJUĆI pravo svake stranke da donosi i provodi mjere koje su potrebne za postizanje legitimnih ciljeva politike kao što su socijalna sigurnost, zaštita okoliša, sigurnost, javno zdravlje i sigurnost te promicanje i zaštita kulturne raznolikosti;

POTVRĐUJUĆI svoju posvećenost Povelji Ujedinjenih naroda koja je potpisana u San Franciscu 26. lipnja 1945. i uzimajući u obzir načela utvrđena u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948.;

PREPOZNAJUĆI važnost transparentnosti u međunarodnoj trgovini i ulaganjima na korist svih dionika;

OSLANJAJUĆI SE na svoja prava i obveze iz Sporazuma o WTO-u i drugih multilateralnih, regionalnih i bilateralnih ugovora i sporazuma čije su stranke, a osobito EUSFTA-e,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

PRVO POGLAVLJE

CILJ I OPĆE DEFINICIJE

ČLANAK 1.1.

Cilj

Cilj je ovog Sporazuma poboljšati ulagačku klimu između stranaka u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

ČLANAK 1.2.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

1. „obuhvaćeno ulaganje” znači ulaganje koje je u izravnom ili neizravnom vlasništvu ili pod izravnom ili neizravnom kontrolom obuhvaćenog ulagača jedne stranke na državnom području druge stranke¹.

¹ Podrazumijeva se da ulaganja izvršena „na državnom području druge stranke” obuhvaćaju ulaganja izvršena u isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu, kako je predviđeno Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.

„ulaganje” znači svaka vrsta imovine koja ima obilježja ulaganja, uključujući obilježja kao što su vezani kapital ili druga sredstva, očekivanje dobiti ili profita, preuzimanje rizika ili određeno trajanje. Ulaganje može biti u sljedećim oblicima:

- (a) materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna imovina te sva druga vlasnička prava kao što su zakup, hipoteke i založna prava;
- (b) poduzeće uključujući podružnicu, udjele, dionice i druge oblike sudjelovanja u vlasničkom kapitalu poduzeća, uključujući prava koja iz njih proizlaze;
- (c) obveznice, zadužnice i zajmovi te drugi dužnički instrumenti, uključujući prava koja iz njih proizlaze;
- (d) druga financijska imovina, uključujući izvedenice, ročnice i opcije;
- (e) ugovori o projektima „ključ u ruke”, građevinskim radovima, upravljanju, proizvodnji, koncesijama, podjeli prihoda i slični ugovori;
- (f) novčana ili druga potraživanja ili izvršenje ugovorne obveze koje ima gospodarsku vrijednost;

- (g) prava intelektualnog vlasništva¹ i goodwill; i
- (h) licencije, odobrenja, dozvole i slična prava odobrena u skladu s domaćim pravom, uključujući sve koncesije za istraživanje, uzgoj, vađenje ili iskorištavanje prirodnih resursa².

Povrati koji se uloze smatraju se ulaganjem i nijedna izmjena oblika u kojem se imovina ulaže ili ponovno ulaže ne utječe na njihovu prirodu ulaganja.

2. „obuhvaćeni ulagač” znači fizička osoba³ ili pravna osoba jedne stranke koja je ostvarila ulaganje na državnom području druge stranke.

¹ „prava intelektualnog vlasništva” znači:

- (a) sve kategorije intelektualnog vlasništva na koje se primjenjuju odjeljci od 1. do 7. dijela II. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva iz Priloga 1C Sporazumu o WTO-u (dalje u tekstu „Sporazum o TRIPS-u”), odnosno:
 - i. autorska i srodna prava;
 - ii. patenti (koji, u slučaju Unije, uključuju prava proizašla iz svjedodžbi o dodatnoj zaštiti);
 - iii. žigovi;
 - iv. dizajni;
 - v. rasporedi planova (topografije) integriranih sklopova;
 - vi. oznake zemljopisnog podrijetla;
 - vii. zaštitu neobjavljenih informacija; i
- (b) prava na zaštitu biljnih sorti.

² Podrazumijeva se da odluka ili presuda u sudskom ili upravnom postupku ne čini ulaganje.

³ Pojam „fizička osoba” obuhvaća fizičke osobe sa stalnim boravištem u Latviji koje nisu državljani Latvije ili druge države, ali u skladu sa zakonima i propisima Latvije imaju pravo na putovnicu za strance.

3. „fizička osoba stranke” znači državljanin Singapura ili jedne od država članica Unije, u skladu s njihovim primjenjivim zakonodavstvom.
4. „pravna osoba” znači svaki pravni subjekt valjano osnovan ili drukčije organiziran na temelju važećeg prava radi stjecanja dobiti ili zbog drugog razloga, u privatnom ili državnom vlasništvu, uključujući trgovačka društva, zaklade, partnerstva, zajedničke pothvate, obrte ili udruženja.
5. „pravna osoba iz Unije” ili „pravna osoba iz Singapura” znači pravna osoba osnovana u skladu s pravom Unije ili države članice Unije ili Singapura, a čije se registrirano sjedište, središnja uprava¹ ili glavno mjesto poslovanja nalazi na području Unije ili Singapura. Ako pravna osoba ima samo registrirano sjedište ili središnju upravu na području Unije ili Singapura, ne smatra se pravnom osobom Unije ili pravnom osobom Singapura, osim ako obavlja znatne poslovne djelatnosti² na području Unije odnosno Singapura.

¹ Pojam „središnja uprava” znači glavni ured gdje se donose konačne odluke.

² Stranka EU uviđa da koncept „učinkovita i trajna veza” s gospodarstvom neke od država članica Unije iz članka 54. Ugovora o funkcioniranju Europske unije odgovara konceptu „znatne poslovne djelatnosti”. Stranka EU stoga omogućuje pogodnosti ovog Sporazuma pravnoj osobi osnovanoj u skladu s pravom Singapura čije se registrirano sjedište ili središnja uprava nalazi na državnom području Singapura samo ako ta pravna osoba ima učinkovitu i trajnu gospodarsku vezu s gospodarstvom Singapura.

6. „mjera” znači svi zakoni, propisi, postupci, zahtjevi ili praksa.

7. „tretman” ili “mjera”¹ koju donosi ili održava jedna stranka uključuje tretmane ili mjere koje su donijeli:

(a) središnje, regionalne ili lokalne uprave i tijela i

(b) nevladina tijela u izvršavanju ovlasti koje su im povjerile središnje, regionalne ili lokalne uprave ili tijela.

8. „povrati” znači svi iznosi koji su ostvareni ili proizlaze iz ulaganja ili ponovnog ulaganja, uključujući dobit, dividende, kapitalne dobitke, licencijske naknade, kamate, plaćanja povezana s pravima intelektualnog vlasništva, plaćanja u naravi i sve druge zakonite prihode.

9. „slobodno zamjenjiva valuta” znači valuta kojom se u velikoj mjeri trguje na međunarodnom deviznom tržištu i koja se u velikoj mjeri koristi u međunarodnim transakcijama.

10. „poslovni nastan” znači:

(a) osnivanje, stjecanje ili održavanje pravne osobe ili

(b) osnivanje ili vođenje podružnice ili predstavništva

na državnom području stranke u svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti u cilju uspostavljanja ili održavanja trajnih gospodarskih veza.

¹ Podrazumijeva se da su stranke suglasne da pojmovi „tretman” ili „mjera” uključuju nedjelovanje.

11. „gospodarska djelatnost” uključuje sve djelatnosti gospodarske naravi osim djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti, tj. djelatnosti koje se ne obavljaju na komercijalnoj osnovi ili u tržišnom natjecanju s jednim gospodarskim subjektom ili više njih;

12. „stranka EU” znači Unija ili njezine države članice, ili Unija i njezine države članice, u njihovim odgovarajućim područjima nadležnosti kako proizlaze iz Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

DRUGO POGLAVLJE

ZAŠTITA ULAGANJA

ČLANAK 2.1.

Područje primjene

1. Ovo se poglavlje primjenjuje na obuhvaćene ulagače i obuhvaćena ulaganja ostvarena u skladu s mjerodavnim pravom, neovisno o tome jesu li ta ulaganja ostvarena prije ili nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma¹.
2. Neovisno o drugim odredbama ovog Sporazuma, članak 2.3. (Nacionalni tretman) ne primjenjuje se na subvencije ili bespovratna sredstva koje osigurava stranka, uključujući zajmove, jamstva i osiguranje uz potporu vlade.

¹ Podrazumijeva se da se ovo poglavlje ne primjenjuje na tretman koji je stranka primijenila na obuhvaćene ulagače ili obuhvaćena ulaganja prije stupanja na snagu ovog Sporazuma.

3. Članak 2.3. (Nacionalni tretman) ne primjenjuje se na:
- (a) nabavu robe i usluga od strane vladinih agencija kupljenih za potrebe države, a ne s ciljem tržišne preprodaje ili s ciljem uporabe u opskrbi robom ili pružanja usluga za komercijalnu prodaju; ili
 - (b) audiovizualne usluge;
 - (c) djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti na državnim područjima stranaka. Za potrebe ovog Sporazuma, djelatnost koja se obavlja u okviru izvršavanja javnih ovlasti znači sve djelatnosti osim one koja se obavlja na komercijalnoj osnovi ili u tržišnom natjecanju s jednim dobavljačem ili više njih.

ČLANAK 2.2.

Ulagačke i regulatorne mjere

1. Stranke ponovno potvrđuju svoje pravo na reguliranje na svojem državnom području radi ostvarivanja legitimnih ciljeva politike, kao što su zaštita javnog zdravlja, socijalne usluge, javno obrazovanje, sigurnost, okoliš ili javni moral, socijalna zaštita ili zaštita potrošača, zaštita privatnosti i podataka te promicanje i zaštita kulturne različitosti.

2. Podrazumijeva se da sama činjenica da stranka provodi reguliranje, među ostalim izmjenom zakona, na način koji negativno utječe na ulaganja ili nije u skladu s očekivanjima ulagača, uključujući njegova očekivanja u pogledu ostvarivanja dobiti, ne predstavlja kršenje obveze iz ovog poglavlja.

3. Podrazumijeva se da odluka stranke da ne izda, obnovi ili održi subvenciju ili bespovratna sredstva:

(a) ako u skladu s domaćim pravom ili na temelju ugovora ne postoji obveza izdavanja, obnove ili održavanja te subvencije ili bespovratnih sredstava; ili

(b) ako je odluka donesena u skladu s eventualnim uvjetima povezanim s izdavanjem, obnovom ili održavanjem subvencije ili bespovratnih sredstava,

ne predstavlja kršenje odredbi ovog poglavlja.

4. Podrazumijeva se da se ništa u ovom poglavlju ne smije tumačiti kao da sprečava stranku da prekine isplatu subvencije¹ ili da traži njezinu nadoknadu ako je tu radnju naložio mjerodavni sud, upravni sud ili drugo nadležno tijelo², ili kao da se od te stranke zahtijeva da ulagaču za to isplati naknadu.

¹ U slučaju stranke EU „subvencija” obuhvaća „državne potpore” kako su definirane u pravu EU-a.

² U slučaju stranke EU nadležna tijela koja imaju pravo naložiti radnje navedene u članku 2.2. stavku 4. su Europska komisija ili sud države članice prilikom primjene prava EU-a o državnim potporama.

ČLANAK 2.3.

Nacionalni tretman

1. Svaka stranka obuhvaćenim ulagačima druge stranke i njihovim obuhvaćenim ulaganjima osigurava na svojem državnom području tretman koji nije nepovoljniji od tretmana koji u istovjetnim situacijama osigurava svojim ulagačima i njihovim ulaganjima za poslovanje, upravljanje, postupanje, održavanje, uporabu, uživanje i prodaju ili drugo raspolaganje ulaganjima.
2. Neovisno o stavku 1., svaka stranka može donijeti ili održavati sve mjere u pogledu poslovanja, upravljanja, postupanja, održavanja, uporabe, uživanja i prodaje ili drugog raspolaganja poslovnom jedinicom koje nisu u suprotnosti s obvezama iz njezina Rasporeda posebnih obveza iz priloga 8-A i 8-B poglavlju 8. (Usluge, poslovni nastan i elektronička trgovina) EUSFTA-e¹, ako je riječ o:
 - (a) mjeri koja je donesena na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma;

¹ Podrazumijeva se da mjera „koja nije u suprotnosti s obvezama iz Rasporeda posebnih obveza stranke iz priloga 8-A i 8-B poglavlju 8. (Usluge, poslovni nastan i elektronička trgovina) EUSFTA-e” obuhvaća sve mjere u pogledu svih sektora koji nisu navedeni u odgovarajućim rasporedima te sve mjere koje nisu u suprotnosti ni s jednim uvjetom, ograničenjem ili rezervom koji su navedeni za bilo koji sektor u odgovarajućim rasporedima, neovisno o tome utječu li te mjere na „poslovni nastan” kako je definiran u podstavku (d) članka 8.8. (Definicije) EUSFTA-e.

- (b) mjeri iz podstavka (a) koja se nastavlja, zamjenjuje ili mijenja nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, uz uvjet da ta mjera nije manje usklađena sa stavkom 1. nakon nastavljanja, zamjene ili izmjene od mjere prije njezina nastavljanja, zamjene ili izmjene ili
- (c) mjeri koja nije obuhvaćena podstavcima (a) ili (b), uz uvjet da se ne primjenjuje na obuhvaćena ulaganja ostvarena na državnom području stranke prije stupanja na snagu te mjere ili na način koji im uzrokuje gubitak ili štetu¹.

3. Neovisno o stavcima 1. i 2., stranka može donijeti ili provesti mjere kojima se obuhvaćenim ulagačima i ulaganjima druge stranke dodjeljuje nepovoljniji tretman od tretmana koji ta stranka u istovjetnim situacijama dodjeljuje svojim ulagačima i njihovim ulaganjima, uz uvjet da se te mjere ne primjenjuju tako da čine sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije u odnosu na obuhvaćene ulagače ili ulaganja druge stranke na području stranke ili da se njima prikriveno ograničavaju obuhvaćena ulaganja, ako su mjere:

¹ Za potrebe podstavka 2. (c), podrazumijeva se da se čimbenici poput činjenice da je stranka predvidjela razumno razdoblje postupne provedbe mjere ili da je stranka na bilo koji drugi način pokušala riješiti učinke mjere na obuhvaćena ulaganja koja su izvršena prije njezina stupanja na snagu, uzimaju se u obzir pri određivanju je li mjera uzrokovala gubitak ili štetu obuhvaćenim ulaganjima koja su ostvarena prije stupanja na snagu te mjere.

- (a) potrebne radi zaštite javne sigurnosti, javnog morala ili za održavanje javnog reda¹;
- (b) potrebne radi zaštite života ili zdravlja ljudi, životinja ili bilja;
- (c) koje se odnose na zaštitu neobnovljivih prirodnih resursa ako se te mjere primjenjuju zajedno s ograničenjima za domaće ulagače ili ulaganja;
- (d) potrebne za zaštitu nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti;
- (e) potrebne za osiguravanje postupanja u skladu sa zakonima ili propisima koji su u skladu s ovim poglavljem, uključujući one koji se odnose na:
 - i. sprečavanje obmanjujućih ili prijevarnih radnji ili sredstva za rješavanje posljedica neispunjenja ugovornih obveza;
 - ii. zaštitu privatnosti osoba u vezi s obradom i širenjem osobnih podataka i zaštitu povjerljivosti osobnih evidencija i računa;
 - iii. sigurnost;

¹ Na iznimku u pogledu javnog reda može se pozvati samo ako postoji stvarna i dovoljno ozbiljna prijetnja jednom od temeljnih interesa društva.

- (f) namijenjene osiguravanju djelotvornog ili pravičnog¹ uvođenja ili naplate neposrednih poreza u odnosu na ulagače ili ulaganja druge stranke.

¹ Mjere namijenjene osiguranju učinkovitog ili pravičnog uvođenja ili naplate neposrednih poreza uključuju mjere koje stranka poduzima u okviru svog sustava oporezivanja koje:

- (a) se primjenjuju na nerezidentne ulagače ili ulaganja na temelju priznanja činjenice da se porezna obveza nerezidenata određuje prema oporezivim stavkama koje potječu ili se nalaze na području stranke;
- (b) se primjenjuju na nerezidente kako bi se osiguralo uvođenje ili naplata poreza na području stranke;
- (c) se primjenjuju na nerezidente ili rezidente kako bi se spriječilo izbjegavanje ili utaja poreza, uključujući mjere za usklađenost;
- (d) se primjenjuju na ulaganja na ili iz državnog područja druge stranke kako bi se osiguralo uvođenje ili naplata poreza za takve potrošače koji potječu iz izvora na državnom području stranke;
- (e) razlikuju ulagače ili ulaganja koji podliježu porezu na temelju stavki oporezivih širom svijeta od drugih ulagača ili ulaganja, na temelju priznanja razlikovanja naravi porezne osnovice između njih; ili
- (f) služe određivanju, dodjeli ili raspodjeli prihoda, dobiti, zarade, gubitka, odbitka ili knjiženja koji se odnose na rezidentne osobe ili podružnice ili između povezanih osoba ili podružnica iste osobe, kako bi se održala porezna osnovica stranke.

Porezni pojmovi ili koncepti u točki (f) i ovoj bilješci određuju se u skladu s poreznim definicijama ili konceptima, ili istovjetnim ili sličnim definicijama i konceptima, u skladu s domaćim pravom stranke koja poduzima mjeru.

ČLANAK 2.4.

Standard tretmana

1. Svaka stranka na svojem državnom području osigurava za obuhvaćena ulaganja pošten i pravičan tretman¹ i punu zaštitu i sigurnost u skladu sa stavcima od 2. do 6.
2. Stranka krši obvezu poštenog i pravičnog tretmana iz stavka 1. ako njezina mjera ili niz mjera čini:
 - (a) uskraćivanje pravne zaštite² u kaznenim, građanskim ili upravnim postupcima;
 - (b) temeljnu povredu načela pravičnog postupka;
 - (c) očigledno proizvoljno postupanje;
 - (d) zlostavljanje, prisilu, zlouporabu ovlasti ili slično postupanje u zloj vjeri.

¹ Tretman iz ovog članka obuhvaća tretman obuhvaćenih ulagača koji izravno ili neizravno ometa obuhvaćene ulagače u poslovanju, upravljanju, postupanju, održavanju, uporabi, uživanju i prodaji ili drugom raspolaganju svojim obuhvaćenim ulaganjima.

² Podrazumijeva se da sama činjenica da je pritužba ulagača odbijena, odbačena ili neuspješna ne čini uskraćivanje pravne zaštite.

3. Pri određivanju je li prekršena obveza poštenog i pravičnog tretmana, kako je utvrđena u stavku 2., sud može uzeti u obzir, ako je primjenjivo, određene ili nedvosmislene izjave¹ koje je stranka dala ulagaču kako bi ga potaknula na ulaganje, na temelju kojih su nastala opravdana očekivanja obuhvaćenog ulagača i na koje se obuhvaćeni ulagač opravdano oslanjao, ali koje stranka naknadno nije ispunila².

4. Na zahtjev jedne stranke ili preporuku Odbora stranke preispituju sadržaj obveze pružanja poštenog i pravičnog tretmana u skladu s postupkom za izmjene iz članka 4.3. (Izmjene), osobito može li tretman koji se razlikuje od onih navedenih u stavku 2. također predstavljati kršenje poštenog i pravičnog tretmana.

5. Podrazumijeva se da se „potpuna zaštita i sigurnost” odnosi samo na obvezu stranke u pogledu fizičke sigurnosti obuhvaćenih ulagača i ulaganja.

¹ Podrazumijeva se da izjave u cilju poticanja ulaganja obuhvaćaju izjave dane radi uvjeravanja ulagača da nastavi s ulaganjem, da ga ne likvidira ili da izvrši nova ulaganja.

² Podrazumijeva se da neispunjenje opravdanih očekivanja kako je opisano u ovom stavku samo po sebi ne predstavlja povredu stavka 2., i takvo neispunjenje opravdanih očekivanja mora proizaći iz istih događaja ili okolnosti koji su uzrokovali kršenje stavka 2.

6. Ako je stranka samostalno ili preko bilo kojeg subjekta navedenog u članku 1.2. stavku 7.(Definicije) preuzela konkretnu i izričitu obvezu u ugovornom pisanom obliku¹ prema obuhvaćenom ulagaču druge stranke s obzirom na ulaganje obuhvaćenog ulagača ili prema takvom obuhvaćenom ulaganju, ta stranka ne smije prekršiti ili ugroziti tu obvezu izvršavanjem svojih državnih ovlasti² bilo:

- (a) namjerno ili
- (b) na način kojim se bitno mijenja ravnoteža prava i obveza iz ugovorne pisane obveze, osim ako stranka osigura razumnu naknadu kojim se obuhvaćenog ulagača ili ulaganje vraća u stanje u kojem bi bili da se ometanje ili ugrožavanje nije dogodilo.

7. Povreda druge odredbe ovog Sporazuma ili posebnog međunarodnog sporazuma nije dokaz da je ovaj članak prekršen.

¹ Za potrebe ovog stavka „ugovorna pisana obveza” znači pisani dogovor koji je stranka samostalno ili preko drugog subjekta navedenog u članku 1.2. stavku 7. (Definicije) sklopila s obuhvaćenim ulagačem ili u pogledu obuhvaćenog ulaganja u obliku jednog ili više instrumenata i koji čini razmjenu prava i obveza te obvezuje obje strane.

² Za potrebe ovog članka stranka ometa ili ugrožava obvezu vršenjem državnih ovlasti ako ometa ili ugrožava tu obvezu donošenjem, održavanjem ili nedonošenjem mjera koje su obvezne ili izvršive na temelju domaćeg prava.

ČLANAK 2.5.

Naknada gubitaka

1. Obuhvaćenim ulagačima jedne stranke čija su obuhvaćena ulaganja pretrpjela gubitke zbog rata ili drugog oblika oružanog sukoba, revolucije, izvanrednog stanja, pobune, ustanka ili nereda na državnom području druge stranke ta druga stranka u pogledu povrata imovine, naknade štete, kompenzacije ili drugog namirenja osigurava tretman koji nije nepovoljniji od onog koji osigurava svojim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće zemlje, ovisno o tome koji je povoljniji za predmetnog obuhvaćenog ulagača.
2. Neovisno o stavku 1., obuhvaćenim ulagačima stranke koji u bilo kojoj situaciji iz stavka 1. pretrpe gubitke na državnom području druge stranke kao rezultat:
 - (a) potpune ili djelomične rekvizicije njezina obuhvaćenog ulaganja od strane oružanih snaga ili nadležnih tijela druge stranke; ili
 - (b) potpunog ili djelomičnog uništenja njezina obuhvaćenog ulaganja od strane oružanih snaga ili nadležnih tijela druge stranke koje u danim okolnostima nije bilo potrebno;druga stranka osigurava povrat imovine ili naknadu.

ČLANAK 2.6.

Izvlaštenje¹

1. Nijedna stranka neće izravno ili neizravno nacionalizirati, izvlastiti ili podvrgnuti mjerama koje imaju učinak jednak nacionalizaciji ili izvlaštenju (dalje u tekstu: „izvlaštenje”) obuhvaćena ulaganja obuhvaćenih ulagača druge stranke, osim:

- (a) za javnu svrhu;
- (b) u skladu s načelom pravičnog postupka;
- (c) na nediskriminacijskoj osnovi; i
- (d) na temelju plaćanja brze, odgovarajuće i učinkovite naknade u skladu sa stavkom 2.

2. Naknada odgovara poštenoj tržišnoj vrijednosti obuhvaćenog ulaganja u trenutku koji neposredno prethodi izvlaštenju ili kada predstojeće izvlaštenje postane poznato javnosti, uz kamatu po komercijalno razumnoj stopi, utvrđenoj na tržišnoj osnovi uzimajući u obzir razdoblje od trenutka izvlaštenja do trenutka plaćanja. Ta naknada mora biti učinkovito ostvariva, slobodno prenosiva u skladu s člankom 2.7. (Prijenos) i isplaćena bez odgode.

¹ Podrazumijeva se da se ovaj članak tumači u skladu s priložima od 1. do 3.

Kriteriji vrednovanja koji se upotrebljavaju za određivanje poštene tržišne vrijednosti mogu uključivati vrijednost na temelju kontinuiteta poslovanja, vrijednost imovine uključujući prijavljenu poreznu vrijednost materijalne imovine i ostale kriterije, prema potrebi.

3. Ovaj se članak ne primjenjuje na izdavanje obveznih licencija za prava intelektualnog vlasništva ako je to izdavanje u skladu sa Sporazumom TRIPS.

4. Sve mjere izvlaštenja ili vrednovanja na zahtjev pogođenih obuhvaćenih ulagača pregledava sudsko ili drugo neovisno tijelo stranke koja poduzima mjeru.

ČLANAK 2.7.

Prijenos

1. Svaka stranka dopušta da se svi prijenosi povezani s obuhvaćenim ulaganjem izvršavaju u slobodno zamjenjivoj valuti bez ograničenja ili odgode. Ti prijenosi obuhvaćaju:

- (a) ulaganja u kapital, npr. glavna i dodatna sredstva za održavanje, razvoj ili povećanje obuhvaćenog ulaganja;
- (b) prihode, dividende, kapitalne dobitke i druge povrate ulaganja, prihode od prodaje cijelog ili dijela obuhvaćenog ulaganja ili od djelomične ili potpune likvidacije obuhvaćenog ulaganja;
- (c) kamate, licencijske naknade, naknade za upravljanje i tehničku pomoć te druge naknade;

- (d) plaćanja izvršena na temelju ugovora koji je sklopio obuhvaćeni ulagač ili o obuhvaćenom ulaganju, uključujući plaćanja izvršena u skladu s ugovorom o zajmu;
- (e) prihode i druge naknade osoblja zaposlenog iz inozemstva na poslovima povezanim s obuhvaćenim ulaganjem;
- (f) plaćanja izvršena u skladu s člankom 2.6. (Izvlaštenje) i člankom 2.5. (Naknada gubitaka);
- (g) plaćanja na temelju članka 3.18. (Pravorijek).

2. Ništa u ovom članku ne tumači se tako da spriječi stranku da na pravedan i nediskriminativan način provodi svoje zakonodavstvo koje se odnosi na:

- (a) stečaj, nesolventnost ili zaštitu prava vjerovnika;
- (b) izdavanje vrijednosnih papira, budućnosnica, opcija ili drugih izvedenica i trgovanje njima
- (c) financijsko izvještavanje ili vođenje evidencije o prijenosima ako je potrebna pomoć tijelima za provedbu zakona ili tijelima za financijski nadzor;
- (d) kaznena ili kažnjiva djela;
- (e) osiguravanje usklađenosti s rješenjima ili presudama u sudskim ili upravnim postupcima;

(f) socijalnu sigurnost, državne mirovinske programe ili obvezne programe štednje; ili

(g) oporezivanje.

3. U iznimnim okolnostima ozbiljnih teškoća ili njihove prijetnje za funkcioniranje ekonomske i monetarne politike ili tečajne politike u bilo kojoj stranci, predmetna stranka može poduzeti privremene zaštitne mjere u pogledu prijenosa. Takve mjere strogo su nužne, ni u kojem slučaju ne traju duže od šest mjeseci¹ i ne čine sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije između stranke i nestranke u istovjetnim situacijama.

Stranka koja je donijela zaštitne mjere o tome odmah obavješćuje drugu stranku i dostavlja joj u što kraćem roku vremenski raspored njihova uklanjanja.

4. Ako je stranka u velikim problemima u odnosu na bilancu plaćanja i vanjskim financijskim poteškoćama, ili joj prijete takve poteškoće, ona može donijeti ili održavati restriktivne mjere u vezi s prijenosima povezanim s ulaganjima.

¹ Primjena zaštitnih mjera može se produžiti njihovim službenim ponovnim uvođenjem u slučaju nastavljanja izvanrednih okolnosti i nakon što se drugu stranku obavijesti o provedbi svih predloženih službenih ponovnih uvođenja.

5. Stranke nastoje izbjegavati primjenu restriktivnih mjera iz stavka 4. Restriktivne mjere koje su donesene ili se održavaju u skladu sa stavkom 4. moraju biti nediskriminirajuće, ograničenog trajanja i ne prelaziti ono što je nužno za popravak bilance plaćanja i vanjske financijske situacije. One moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, sklopljenom u Marakešu 15. travnja 1994. (dalje u tekstu „Sporazum o WTO-u”) i u skladu sa Statutom Međunarodnog monetarnog fonda, kako je primjenjivo.

6. Svaka stranka koja održava ili je donijela restriktivne mjere na temelju stavka 4., ili njihove izmjene, odmah o njima obavješćuje drugu stranku.

7. Ako se donesu ili održavaju mjere ograničenja na temelju stavka 4., odmah se provode savjetovanja u okviru Odbora. U okviru takvih savjetovanja procjenjuju se platnobilančna situacija predmetne stranke te ograničenja koja su donesena ili se održavaju na temelju stavka 4., uzimajući među ostalim u obzir čimbenike kao što su:

- (a) narav i opseg platnobilančnih i vanjskih financijskih poteškoća;
- (b) vanjsko gospodarsko i trgovinsko okruženje; ili
- (c) eventualno dostupne alternativne korektivne mjere.

Na savjetovanjima se ocjenjuje usklađenost restriktivnih mjera sa stavcima 4. i 5. Prihvaćaju se svi nalazi o statističkim i ostalim činjenicama koje je dostavio Međunarodni monetarni fond (dalje u tekstu „MMF”) u vezi s deviznim poslovanjem, monetarnim rezervama i bilancom plaćanja, a zaključci se temelje na ocjeni MMF-a o bilanci plaćanja i vanjskoj financijskoj situaciji predmetne stranke.

ČLANAK 2.8.

Subrogacija

Ako stranka ili posrednik koji djeluje u ime stranke izvrše plaćanje u korist bilo kojeg ulagača te stranke na temelju jamstva, ugovora o osiguranju ili drugog oblika osiguranja koji su sklopili ili dodijelili s obzirom na ulaganje, druga stranka priznaje subrogaciju ili prijenos svih prava ili prava vlasništva ili ustupanje svih potraživanja povezanih s tim ulaganjem. Stranka ili posrednik mogu ostvarivati subrogirano ili ustupljeno pravo ili potraživanje u istoj mjeri kao izvorno pravo ili potraživanje ulagača. Ta subrogirana prava može ostvarivati stranka ili posrednik ili ulagač ako ih za to ovlasti stranka ili agencija.

TREĆE POGLAVLJE

RJEŠAVANJE SPOROVA

ODJELJAK A

RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANAKA

ČLANAK 3.1.

Područje primjene i definicije

1. Ovaj se odjeljak primjenjuje na spor između tužitelja jedne stranke i druge stranke u pogledu tretmana¹ kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja), a tim se kršenjem navodno uzrokuje gubitak ili šteta tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.
2. Ako nije navedeno drukčije, za potrebe ovog Sporazuma:
 - (a) „stranke u sporu” znači tužitelj i tuženik;

¹ Stranke su suglasne da pojam „tretman” može obuhvaćati nedjelovanje.

- (b) „tužitelj” znači ulagač iz stranke koji želi podnijeti tužbu u skladu s ovim odjeljkom ili je to već učinio te nastupa:
- i. u svoje ime ili
 - ii. u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, kako je definirano u podstavku (c) čiji je vlasnik ili nad kojim ima kontrolu¹;
- (c) „poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom” znači pravna osoba u vlasništvu ili pod kontrolom² ulagača iz jedne stranke s poslovnim nastanom na državnom području druge stranke;
- (d) „stranka koja nije u sporu” znači Singapur, ako je tuženik Unija ili država članica Unije; ili Unija ako je tuženik Singapur;
- (e) „tuženik” znači Singapur ili u slučaju stranke EU, ili Unija ili država članica Unije u skladu s obavijesti iz članka 3.5. (Obavijest o namjeri); i

¹ Da bi se izbjegla sumnja, podstavak 2.(b) čini dogovor između stranaka da se poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom smatra državljaninom druge ugovorne države za potrebe članka 25. podstavka 2.(b) Konvencije o rješavanju ulagačkih sporova između država i državljana drugih država od 18. ožujka 1965.

² Pravna osoba je:

- (a) u vlasništvu fizičke ili pravne osobe druge stranke ako je više od 50 % vlasničkog kapitala u stvarnom vlasništvu fizičkih ili pravnih osoba te stranke;
- (b) pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba druge stranke ako takve osobe imaju ovlast imenovati većinu njezinih direktora ili na drugi način zakonito voditi njezine poslove;

- (f) „financiranje sredstvima treće strane” znači svako financiranje sredstvima fizičke ili pravne osobe koja nije stranka u sporu, ali koja sklapa sporazum sa strankom u sporu radi financiranja dijela ili svih troškova postupka u zamjenu za udio ili drugu korist od prihoda ili potencijalnih prihoda iz postupka na koje stranka u sporu može steći pravo, ili u obliku donacije ili bespovratnih sredstava.

ČLANAK 3.2.

Sporazumno rješavanje sporova

Sve bi sporove trebalo u što većoj mjeri sporazumno rješavati pregovaranjem i, ako je to moguće, prije podnošenja zahtjeva za savjetovanje iz članka 3.3. (Savjetovanja). Sporazumno rješavanje sporova može se dogovoriti u bilo kojem trenutku, uključujući nakon početka postupka rješavanja spora na temelju ovog odjeljka.

ČLANAK 3.3.

Savjetovanja

1. Ako se spor ne može riješiti kako je predviđeno člankom 3.2. (Sporazumno rješavanje sporova), tužitelj iz stranke koji tvrdi da su prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) može drugoj stranci podnijeti zahtjev za savjetovanje.

2. Zahtjev za savjetovanje sadržava sljedeće informacije:

- (a) ime i adresu tužitelja i, ako se taj zahtjev podnosi u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, ime, adresu i mjesto osnivanja poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom;
- (b) odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) koje su navodno prekršene;
- (c) pravnu i činjeničnu osnovu spora, uključujući tretman kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); i
- (d) zatraženu odštetu i procijenjeni gubitak ili štetu koji su tim kršenjem navodno naneseni tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.

3. Zahtjev za savjetovanje podnosi se:

- (a) u roku od 30 mjeseci od datuma kada je tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prvi put saznao ili je trebao prvi put saznati za tretman kojim su navodno prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); ili

- (b) u slučaju primjene lokalnih pravnih lijekova kada istekne vremensko razdoblje iz podstavka (a), u roku od jedne godine od datuma kada tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prestane primjenjivati te lokalne pravne lijekove; i, u svakom slučaju, najkasnije 10 godi nakon datuma kada je tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prvi put saznao ili je trebao prvi put saznati za tretman kojim su navodno prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja).
4. Ako tužitelj nije podnio pritužbu u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) u roku od osamnaest mjeseci od podnošenja zahtjeva za savjetovanje, smatra se da je povukao svoj zahtjev za savjetovanje i sve obavijesti o namjeri te da se odrekao svojih prava na podnošenje takve pritužbe. Stranke uključene u savjetovanje mogu to razdoblje sporazumno produžiti.
5. Nepoštovanje rokova iz stavaka 3. i 4. ne čini pritužbu neprihvatljivom ako tužitelj može dokazati da je do netraženja savjetovanja ili nepodnošenja pritužbe došlo zbog nemogućnosti tužitelja da djeluje zbog radnji koje je druga stranka namjerno poduzela, uz uvjet da tužitelj djeluje čim je to razumno moguće.
6. Zahtjev za savjetovanje šalje se Uniji ako se odnosi na navodno kršenje ovog Sporazuma od strane Unije ili bilo koje države članice Unije.
7. Stranke u sporu mogu provesti savjetovanje putem videokonferencije ili drugim sredstvima ako je to primjereno, na primjer u slučaju kada je ulagač malo ili srednje poduzeće.

ČLANAK 3.4.

Medijacija i alternativni način rješavanja sporova

1. Stranke u sporu mogu u bilo kojem trenutku, uključujući prije dostavljanja obavijesti o namjeri, sporazumno pokrenuti postupak medijacije.
2. Pokretanje postupka medijacije dobrovoljno je i ne dovodi u pitanje pravni položaj bilo koje stranke u sporu.
3. Pokretanje postupka medijacije može biti uređeno pravilima utvrđenima u Prilogu 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka) ili drugim pravilima o kojima se stranke u sporu mogu dogovoriti. Stranke u sporu mogu sporazumno izmijeniti sve rokove iz Priloga 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka).
4. Stranke u sporu imenuju medijatora sporazumno ili u skladu s člankom 3. (Odabir medijatora) Priloga 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka). Medijatori se pridržavaju Priloga 7. (Kodeks ponašanja za članove suda, žalbenog suda i medijatora).
5. Stranke u sporu nastoje naći sporazumno rješenje u roku od šezdeset dana od imenovanja medijatora.

6. Nakon što stranke u sporu sporazumno odluče pokrenuti postupak medijacije, članak 3.3. stavci 3. i 4. (Savjetovanja) ne primjenjuju se od datuma kada su stranke u sporu sporazumno odlučile pokrenuti postupak medijacije i trideset dana nakon datuma kada je bilo koja stranka u sporu odlučila prekinuti medijaciju upućivanjem pisane obavijesti medijatoru i drugoj stranci u sporu.

7. Ništa u ovom članku ne sprečava stranke u sporu da se koriste drugim oblicima alternativnog rješavanja spora.

ČLANAK 3.5.

Obavijest o namjeri

1. Ako se spor ne može riješiti u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva za savjetovanje, tužitelj može dostaviti obavijest o namjeri u kojoj u pisanom obliku navodi da namjerava podnijeti pritužbu na rješavanje spora te koja sadržava sljedeće informacije:

- (a) ime i adresu tužitelja i, ako se taj zahtjev podnosi u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, ime, adresu i mjesto osnivanja poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom;
- (b) odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) koje su navodno prekršene;
- (c) pravnu i činjeničnu osnovu spora, uključujući tretman kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); i

- (d) zatraženu odštetu i procijenjeni gubitak ili štetu koji su tim kršenjem navodno naneseni tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.

Obavijest o namjeri šalje se Uniji ili Singapuru, ovisno o slučaju.

2. Ako je obavijest o namjeri poslana Uniji, Unija određuje tuženika u roku od dva mjeseca od datuma primitka te obavijesti. Unija odmah obavješćuje tužitelja o tom određenju na temelju čega tužitelj može podnijeti pritužbu u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu).

3. Ako određenje u skladu sa stavkom 2. nije izvršeno, primjenjuje se sljedeće:

(a) ako je u obavijesti o namjeri isključivo utvrđen tretman od strane države članice Unije, ta država članica nastupa kao tuženik;

(b) ako je u obavijesti o namjeri utvrđen tretman od strane neke institucije, tijela ili agencije Unije, Unija nastupa kao tuženik.

4. Ako Unija ili država članica nastupa kao tuženik, ni Unija ni predmetna država članica ne tvrdi da je pritužba neprihvatljiva niti na drugi način tvrdi da su pritužba ili pravorijek neutemeljeni ili ništavni na osnovi toga da bi Unija trebala biti ili je trebala biti ispravni tuženik umjesto države članice ili obrnuto.

5. Podrazumijeva se da ništa u ovom Sporazumu ili u primjenjivim pravilima rješavanja sporova ne sprečava razmjenu svih informacija povezanih sa sporom između Unije i predmetne države članice.

ČLANAK 3.6.

Podnošenje pritužbe sudu

1. Najranije tri mjeseca od datuma dostavljanja obavijesti o namjeri u skladu s člankom 3.5. (Obavijest o namjeri) tužitelj može podnijeti pritužbu sudu na temelju jednog od sljedećih pravila za rješavanje sporova¹:
 - (a) Konvencije o rješavanju ulagačkih sporova između država i državljana drugih država od 18. ožujka 1965. (dalje u tekstu „Konvencija ICSID-a”), pod uvjetom da su i tuženik i država tužitelja stranke Konvencije ICSID-a;

¹ Podrazumijeva se sljedeće:

- (a) pravila relevantnih mehanizama za rješavanje sporova primjenjuju se u skladu s posebnim pravilima navedenima u ovom odjeljku i dopunjenima odlukama donesenima u skladu s podstavkom 4.(g) članka 4.1 (Odbor); i
- (b) nisu prihvatljive pritužbe koje podnosi predstavnik u ime skupine koju čini neutvrđen broj neidentificiranih tužitelja koji tijekom postupka namjerava zastupati interese takvih tužitelja i donositi sve odluke u pogledu pritužbe podnesene u njihovo ime.

- (b) Konvencije ICSID-a u skladu s pravilima o dodatnim mogućnostima za upravljanje postupcima tajništva Međunarodnog centra za rješavanje ulagačkih sporova (dalje u tekstu „pravila o dodatnim mogućnostima ICSID-a”), pod uvjetom da je tuženik ili država tužitelja stranka Konvencije ICSID-a¹;
- (c) arbitražnih pravila Komisije Ujedinjenih naroda o međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL); ili
- (d) bilo kojih drugih pravila ako se stranke u sporu tako dogovore.

2. Stavak 1. ovog članka smatra se suglasnošću tuženika s podnošenjem pritužbe na temelju ovog odjeljka. Smatra se da suglasnost iz stavka 1. i podnošenje pritužbe na temelju ovog odjeljka ispunjuju zahtjeve:

- (a) poglavlja II. Konvencije ICSID-a i Pravila o dodatnim mogućnostima ICSID-a za pisanu suglasnost stranaka u sporu; i
- (b) članka II. Konvencije Ujedinjenih naroda o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka sastavljene u New Yorku 10. lipnja 1958. (dalje u tekstu „Konvencija iz New Yorka”) za „sporazum u pisanom obliku”.

¹ Za potrebe podstavaka (a) i (b) smatra se da pojam „država” uključuje Uniju ako Unija pristupi Konvenciji ICSID-a.

ČLANAK 3.7.

Uvjeti podnošenja pritužbe

1. Pritužba se može podnijeti na temelju ovog odjeljka samo u sljedećim slučajevima:
 - (a) podnošenje pritužbe popraćeno je tužiteljevom pismenom suglasnošću s rješavanjem spora u skladu s postupcima navedenima u ovom odjeljku i tužiteljevim odabirom jednog od pravila foruma iz članka 3.6. stavka 1. (Podnošenje pritužbe sudu) kao pravila za rješavanje spora;
 - (b) proteklo je najmanje šest mjeseci od podnošenja zahtjeva za savjetovanje iz članka 3.3. (Savjetovanja) i najmanje tri mjeseca od podnošenja obavijesti o namjeri iz članka 3.5. (Obavijest o namjeri);
 - (c) zahtjev za savjetovanje i obavijest o namjeri koje je podnio tužitelj ispunili su odgovarajuće zahtjeve iz članka 3.3. stavka 2. (Savjetovanja) i članka 3.5. stavka 1. (Obavijest o namjeri);
 - (d) pravna i činjenična osnova spora bila je predmet prethodnog savjetovanja u skladu s člankom 3.3. (Savjetovanja);
 - (e) sve pritužbe navedene u podnesku u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) utemeljene su na tretmanu utvrđenom u obavijesti o namjeri podnesenoj u skladu s člankom 3.5. (Obavijest o namjeri);

(f) ako tužitelj:

- i. povuče sve pritužbe u tijeku koje je podnio sudu ili bilo kojem drugom domaćem ili međunarodnom sudu na temelju domaćeg ili međunarodnog prava u pogledu istog tretmana kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja);
- ii. izjavi da takvu pritužbu neće podnijeti u budućnosti i
- iii. izjavi da neće provoditi nikakav pravorijek donesen u skladu s ovim odjeljkom prije nego što postane pravomoćan te da neće podnijeti žalbu, tražiti preispitivanje, ukinuti, poništiti, revidirati ili pokrenuti bilo koji drugi slični postupak pred međunarodnim ili domaćim sudom u pogledu pravorijeka u skladu s ovim odjeljkom.

2. Za potrebe podstavka 1. točke (f), pojam „tužitelj” odnosi se na ulagača i, ako je primjenjivo, na poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom. Nadalje, za potrebe podstavka 1. točke (f) podtočke i., pojam „tužitelj” obuhvaća sve osobe koje imaju izravan ili neizravan udio u vlasništvu ili koje su pod kontrolom ulagača ili, ako je primjenjivo, poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom.

3. Na zahtjev tuženika, sud će odbiti svoju nadležnost ako tužitelj ne poštuje sve zahtjeve ili izjave iz stavaka 1. i 2.

4. Podstavak 1. točka (f) tužitelja ne sprečavaju da od sudova ili upravnih sudova tuženika zatraži primjenu privremenih mjera zaštite prije pokretanja ili tijekom trajanja postupka pred bilo kojim forumom za rješavanje sporova iz članka 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu). Za potrebe ovog članka privremene mjere zaštite isključivo su namijenjene očuvanju prava i interesa tužitelja te ne obuhvaćaju plaćanje naknade štete ili odlučivanje o meritumu predmeta spora.

5. Podrazumijeva se da sud odbija svoju nadležnost ako je spor nastao ili je vrlo vjerojatno da će nastati u trenutku kada je tužitelj stekao vlasništvo ili kontrolu nad ulaganjem koje je predmet spora, a sud je na temelju činjenica utvrdio da je tužitelj stekao vlasništvo ili kontrolu nad ulaganjem s glavnom namjerom podnošenja pritužbe na temelju ovog odjeljka. Time se ne dovode u pitanje druge primjedbe u pogledu nadležnosti koje bi sud mogao razmotriti.

ČLANAK 3.8.

Financiranje sredstvima treće strane

1. Stranka u sporu koja se koristi financiranjem sredstvima treće strane obavješćuje drugu stranku u sporu i sud o imenu i adresi treće strane koja osigurava financijska sredstva.
2. Takva obavijest šalje se u vrijeme podnošenja zahtjeva ili bez odgode čim se financiranje sredstvima treće strane odobri, donira ili dodijeli, kako je primjenjivo.

ČLANAK 3.9.

Prvostupanjski sud

1. Prvostupanjski sud („sud”) ustanovljuje se radi odlučivanja o pritužbama podnesenima na temelju članka 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu).
2. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor imenuje šest članova suda. Za potrebe tog imenovanja:
 - (a) stranka EU imenuje dva člana;
 - (b) Singapur imenuje dva člana; i
 - (c) stranka EU i Singapur zajednički imenuju dva člana koji neće biti državljani nijedne države članice Unije ili Singapura.
3. Odbor može odlučiti povećati ili smanjiti broj članova za višekratnik broja 3. Dodatna imenovanja provode se po istom načelu kako je predviđeno u stavku 2.
4. Članovi moraju posjedovati kvalifikacije koje su potrebne u njihovim zemljama za imenovanje na pravosudnu dužnost ili biti priznati pravници. Moraju imati specijalizirano znanje o međunarodnom javnom pravu ili iskustvo u tom području. Poželjno je da imaju potrebnu stručnost osobito u području međunarodnog investicijskog prava, međunarodnog trgovačkog prava ili u području rješavanja sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o ulaganjima ili međunarodnih sporazuma o trgovini.

5. Članovi se imenuju na mandat od osam godina. Međutim, početni mandati triju od šest osoba imenovanih odmah nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, koji se odabiru ždrijebom, traju dvanaest godina. Mandat člana može se produljiti odlukom Odbora nakon isteka. Ispraznjena mjesta popunjavaju se čim se pojave. Osoba imenovana kao zamjena osobe kojoj nije istekao mandat na dužnosti ostaje do isteka mandata svojeg prethodnika. Osoba koja u trenutku isteka svojeg mandata obavlja dužnost člana sudskog vijeća suda može uz odobrenje predsjednika suda nastaviti obavljati tu funkciju do završetka rada tog sudskog vijeća i može se smatrati, samo u tu svrhu, da nastavlja biti član suda.

6. Predsjednik i potpredsjednik suda odgovorni su za organizacijska pitanja. Bit će izabrani na mandat od četiri godine te se odabiru ždrijebom među članovima koji su imenovani u skladu sa stavkom 2. (c). Na dužnost se biraju prema načelu rotacije, a ždrijebom ih odabire predsjednik Odbora. Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika kada on nije dostupan.

7. Sud odlučuje o predmetima u sudskim vijećima koja se sastoje od triju članova, od kojih se jedan imenuju u skladu sa stavkom 2. (a), jedan u skladu sa stavkom 2. (b) i jedan u skladu sa stavkom 2. (c). Sudskim vijećem predsjedava član koji je imenovan u skladu sa stavkom 2. (c).

8. U roku od 90 dana od podnošenja pritužbe u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) predsjednik suda imenuje članove koji će obavljati dužnost članova sudskog vijeća suda koje odlučuje o predmetu prema načelu rotacije, osiguravajući da sastav svakog sudskog vijeća bude nasumičan i nepredvidljiv i da istovremeno svi članovi imaju priliku obavljati tu dužnost.

9. Neovisno o stavku 7., stranke u sporu mogu se dogovoriti da o predmetu odlučuje samo jedan član. Tog člana odabire predsjednik suda među članovima koji su imenovani u skladu sa stavkom 2. (c). Tuženik u dobroj namjeri razmatra takav zahtjev tužitelja, posebno ako je tužitelj malo ili srednje poduzeće ili ako je tražena naknada ili odšteta relativno niska. Takav zahtjev trebalo bi predati istodobno s podnošenjem pritužbe u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu).
10. Sud određuje vlastite radne postupke.
11. Članovi suda osiguravaju da su dostupni i sposobni obavljati dužnosti utvrđene u ovom odjeljku.
12. Radi osiguravanja njihove dostupnosti, članovima se isplaćuje mjesečni honorar koji se određuje odlukom odbora. Predsjednik suda i, po potrebi, potpredsjednik, primaju naknadu jednaku naknadi utvrđenoj u skladu s člankom 3.10. stavkom 11. (Žalbeni sud) za svaki radni dan proveden u obavljanju dužnosti predsjednika suda u skladu s ovim odjeljkom.
13. Obje stranke u jednakom iznosu uplaćuju honorar i dnevnice za predsjednika ili potpredsjednika suda kada rade na ispunjavanju dužnosti predsjednika suda u skladu s ovim odjeljkom na račun kojim upravlja tajništvo ICSID-a. U slučaju da jedna stranka ne uplati honorar ili dnevnicu, može ih odlučiti platiti druga stranka. Sva zaostala plaćanja ostat će plativa uz odgovarajuće kamate.

14. Osim ako Odbor donese odluku u skladu sa stavkom 15., iznos ostalih naknada i troškova članova koji obavljaju dužnost u sudskom vijeću jest iznos utvrđen u skladu s pravilom 14.(1) administrativnih i finansijskih pravila Konvencije ICSID-a, važećih na dan podnošenja pritužbe, a koji je Sud raspodijelio među stranaka u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

15. Odlukom Odbora honorar i ostale naknade i troškovi mogu se trajno pretvoriti u redovnu plaću. U takvom slučaju članovi obavljaju dužnosti u punom radnom vremenu, a Odbor određuje njihovu naknadu i povezana organizacijska pitanja. U tom slučaju članovima nije dopušteno baviti se bilo kojim zanimanjem, uz naknadu ili bez nje, osim ako predsjednik suda iznimno odobri iznimku.

16. Tajništvo ICSID-a obavlja ulogu tajništva suda i pruža mu odgovarajuću potporu. Troškove takve potpore sud raspodjeljuje među strankama u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

ČLANAK 3.10.

Žalbeni sud

1. Osniva se stalni žalbeni sud za odlučivanje o žalbama na privremene pravorijske koje je donio sud.

2. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor imenuje šest članova žalbenog suda. Za potrebe tog imenovanja:

(a) stranka EU imenuje dva člana;

(b) Singapur imenuje dva člana; i

(c) stranka EU i Singapur zajednički imenuju dva člana koji neće biti državljani nijedne države članice Unije ili Singapura.

3. Odbor može odlučiti povećati ili smanjiti broj članova žalbenog suda za višekratnik broja 3. Dodatna imenovanja provode se po istom načelu kako je predviđeno u stavku 2.

4. Članovi žalbenog suda moraju posjedovati kvalifikacije koje su potrebne u njihovim zemljama za imenovanje na najviše pravosudne dužnosti ili biti priznati pravници. Moraju imati specijalizirano znanje o međunarodnom javnom pravu ili biti stručnjaci u tom području. Poželjno je da imaju potrebnu stručnost osobito u području međunarodnog investicijskog prava, međunarodnog trgovačkog prava ili u području rješavanja sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o ulaganjima ili međunarodnih sporazuma o trgovini.

5. Članovi žalbenog suda imenuju se na mandat od osam godina. Međutim, početni mandati triju od šest osoba imenovanih odmah nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, koji se odabiru ždrijebom, traju dvanaest godina. Mandat člana može se produžiti odlukom Odbora nakon isteka. Ispraznjena mjesta popunjavaju se čim se pojave. Osoba imenovana kao zamjena osobe kojoj nije istekao mandat na dužnosti ostaje do isteka mandata svojeg prethodnika. Osoba koja u trenutku isteka svojeg mandata obavlja dužnost člana sudskog vijeća žalbenog suda može uz odobrenje predsjednika žalbenog suda nastaviti obavljati tu funkciju do završetka rada tog sudskog vijeća i može se smatrati, samo u tu svrhu, da nastavlja biti član žalbenog suda.
6. Predsjednik i potpredsjednik žalbenog suda odgovorni su za organizacijska pitanja. Bit će izabrani na mandat od četiri godine te se odabiru ždrijebom među članovima žalbenog suda koji su imenovani u skladu sa stavkom 2. (c). Na dužnost se biraju prema načelu rotacije, a ždrijebom ih odabire predsjednik Odbora. Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika kada on nije dostupan.
7. Žalbeni sud odlučuje o predmetima u sudskim vijećima koja se sastoje od triju članova, od kojih se jedan imenuju u skladu sa stavkom 2. (a), jedan u skladu sa stavkom 2. (b) i jedan u skladu sa stavkom 2. (c). Sudskim vijećem predsjedava član koji je imenovan u skladu sa stavkom 2. (c).
8. Predsjednik žalbenog suda imenuje članove koji će obavljati dužnost članova sudskog vijeća žalbenog suda koje odlučuje o žalbi prema načelu rotacije, osiguravajući da sastav svakog sudskog vijeća bude nasumičan i nepredvidljiv i da istovremeno svi članovi imaju priliku obavljati tu dužnost.
9. Žalbeni sud određuje vlastite radne postupke.

10. Članovi žalbenog suda osiguravaju da su dostupni i sposobni obavljati dužnosti utvrđene u ovom odjeljku.
11. Radi osiguravanja njihove dostupnosti, članovima se isplaćuje mjesečni honorar i naknada za svaki dan rada u svojstvu člana, a o njihovu iznosu odlučuje Odbor. Predsjednik žalbenog suda i, prema potrebi, potpredsjednik, primaju naknadu za svaki radni dan proveden u obavljanju dužnosti predsjednika žalbenog suda u skladu s ovim odjeljkom.
12. Obje stranke u jednakom iznosu uplaćuju honorar i dnevnice za predsjednika ili potpredsjednika žalbenog suda kada rade na ispunjavanju dužnosti predsjednika žalbenog suda u skladu s ovim odjeljkom na račun kojim upravlja tajništvo ICSID-a. U slučaju da jedna stranka ne uplati honorar ili dnevnicu, može ih odlučiti platiti druga stranka. Sva zaostala plaćanja ostat će plativa uz odgovarajuće kamate.
13. Odlukom Odbora honorar i dnevnice mogu se trajno pretvoriti u redovnu plaću. U takvom slučaju članovi žalbenog suda obavljaju dužnosti u punom radnom vremenu, a Odbor određuje njihovu naknadu i povezana organizacijska pitanja. U tom slučaju članovima žalbenog suda nije dopušteno baviti se bilo kojim zanimanjem, uz naknadu ili bez nje, osim ako predsjednik žalbenog suda iznimno odobri iznimku.
14. Tajništvo ICSID-a obavlja ulogu tajništva žalbenog suda i pruža mu odgovarajuću potporu. Troškove takve potpore sud raspodjeljuje među strankama u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

ČLANAK 3.11.

Etičke norme

1. Članovi suda i žalbenog suda odabiru se među osobama čija je neovisnost neupitna. Nisu povezani ni s jednom vladom¹, a osobito ne primaju naputke ni od koje vlade ili organizacije u pogledu pitanja povezanih sa sporom. Ne sudjeluju u razmatranju nijednog spora koje bi dovelo do izravnog ili neizravnog sukoba interesa. Pritom se pridržavaju Priloga 7. (Kodeks ponašanja za članove suda, žalbenog suda i medijatore). Osim toga, nakon imenovanja ne smiju preuzimati dužnost savjetnika, stručnjaka kojeg imenuje stranka ili svjedoka kojeg imenuje stranka u postojećim ili novim sporovima o zaštiti ulaganja na temelju ovog ili bilo kojeg drugog sporazuma ili domaćeg prava.

2. Ako stranka u sporu smatra da je član u sukobu interesa, šalje obavijest o osporavanju imenovanja tog člana predsjedniku suda odnosno predsjedniku žalbenog suda. Obavijest o osporavanju imenovanja šalje se u roku od 15 dana od dana kada je stranka u sporu obaviještena o osnivanju sudskog vijeća suda ili žalbenog suda, ili u roku od 15 dana od dana kada je ta stranka saznala relevantne činjenice, ako te činjenice opravdano nisu mogle biti poznate u trenutku osnivanja sudskog vijeća. U obavijesti o osporavanju navodi se osnova za osporavanje.

¹ Podrazumijeva se da činjenica da osoba prima dohodak od vlade ili da je prije bila zaposlena u vladi ili da ima obiteljske veze s osobom koja prima dohodak od vlade sama po sebi ne znači da ta osoba ne ispunjava uvjete.

3. Ako u roku od 15 dana od datuma obavijesti o osporavanju imenovanja, član čije se imenovanje osporava odluči ne odstupiti s dužnosti u tom sudskom vijeću, predsjednik suda ili predsjednik žalbenog suda, nakon što je saslušao stranke u sporu i omogućio članu da podnese primjedbe, donosi odluku u roku od 45 dana od primitka obavijesti o osporavanju imenovanja i o tome bez odgode obavješćuje stranke u sporu i druge članove sudskog vijeća.
4. O osporavanjima imenovanja u sudsko vijeće predsjednika suda odlučuje predsjednik žalbenog suda i obrnuto.
5. Po primitku obrazložene preporuke predsjednika žalbenog suda stranke mogu razriješiti dužnosti člana suda ili žalbenog suda na temelju odluke Odbora ako njegovo ponašanje nije u skladu s obvezama iz stavka 1. te je nespojivo s daljnjim obnašanjem dužnosti člana suda ili žalbenog suda. Ako se predmetno navodno ponašanje odnosi na predsjednika žalbenog suda, tada obrazloženu preporuku podnosi predsjednik prvostupanjskog suda. Članak 3.9. stavak 5. (Prvostupanjski sud) i članak 3.10. stavak 4. (Žalbeni sud) primjenjuju se *mutatis mutandis* za popunjavanje ispražnjenih radnih mjesta koja se mogu pojaviti u skladu s ovim stavkom.

ČLANAK 3.12.

Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova

Stranke međusobno i zajedno s drugim zainteresiranim trgovinskim partnerima nastoje osnovati multilateralni sud za ulaganja i žalbeni mehanizam za rješavanje međunarodnih ulagačkih sporova. Nakon uspostave takvog multilateralnog mehanizma Odbor razmatra donošenje odluke kojom se utvrđuje da će se ulagački sporovi na temelju ovog odjeljka rješavati u skladu s tim multilateralnim mehanizmom te poduzima prikladne prijelazne mjere.

ČLANAK 3.13.

Mjerodavno pravo i pravila tumačenja

1. Sud odlučuje o tome krši li se tretmanom koji je predmet pritužbe obveza iz drugog poglavlja (Zaštita ulaganja).

2. U skladu sa stavkom 3. sud primjenjuje ovaj Sporazum kako se tumači u skladu s Bečkom konvencijom o pravu međunarodnih ugovora te drugim pravilima i načelima međunarodnog prava koji su primjenjivi između stranaka¹.

3. U slučaju ozbiljnih dvojbi u vezi s tumačenjem koje mogu utjecati na pitanja povezana s ovim Sporazumom, Odbor u skladu s člankom 4.1. podstavkom 4. točkom (f) (Odbor) može donijeti tumačenja odredaba ovog Sporazuma. Tumačenje koje je donio Odbor obvezujuće je za sud i žalbeni sud, a svaki pravorijek mora biti u skladu s tim tumačenjem. Odbor može odlučiti da tumačenje ima obvezujući učinak od određenog datuma.

ČLANAK 3.14.

Očigledno neutemeljene pritužbe

1. Tuženik može u roku od trideset dana od osnivanja sudskog vijeća suda u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) i u svakom slučaju prije prvog zasjedanja sudskog vijeća suda uložiti prigovor da je pritužba očigledno neutemeljena.

¹ Podrazumijeva se da domaće pravo stranaka nije dio mjerodavnog prava. Ako je potrebno da sud utvrdi značenje odredbe domaćeg prava jedne od stranaka kao činjenicu, on slijedi prevladavajuće tumačenje te odredbe koje su utvrdili sudovi ili tijela te stranke, a mišljenje koje je sud dao o domaćem pravu nije obvezujuće za sudove i tijela te stranke. Sud nije nadležan odlučivati o zakonitosti mjere, za koju se tvrdi da predstavlja kršenje ovog Sporazuma, na temelju domaćeg zakonodavstva stranke u sporu.

2. Tuženik što je moguće detaljnije opisuje osnovu za prigovor.
3. Nakon što strankama u sporu omogući da se očituju u pogledu prigovora sud na prvom zasjedanju sudskog vijeća suda ili odmah nakon njega donosi odluku ili privremeni pravorijek u pogledu prigovora.
4. Tim se postupkom i bilo kojom odlukom suda ne dovodi u pitanje pravo tuženika na prigovor, u skladu s člankom 3.15. (Pravno neutemeljene pritužbe) ili tijekom trajanja postupka, u pogledu pravne osnove pritužbe i ne dovodi u pitanje ovlast suda da odlučuje o drugim prigovorima kao o prethodnom pitanju.

ČLANAK 3.15.

Pravno neutemeljene pritužbe

1. Ne dovodeći u pitanje ovlast suda da odlučuje o drugim prigovorima kao o prethodnom pitanju ili pravo tuženika da uloži bilo koji takav prigovor u bilo kojem trenutku, sud odlučuje kao o prethodnom pitanju o svakom prigovoru tuženika da s pravne osnove pritužba podnesena u skladu s ovim odjeljkom ili bilo koji njezin dio nije pritužba za koju je moguće donijeti pravorijek u korist tužitelja u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) čak i ako se pretpostavilo da su navedene činjenice istinite. Sud može uzeti u obzir i sve druge relevantne činjenice koje nisu predmet spora.

2. Prigovor iz stavka 1. podnosi se sudu što prije nakon osnivanja sudskog vijeća suda, a ni u kojem slučaju nakon datuma koji sud tuženiku odredi za podnošenje odgovora ili odgovora na pritužbu ili, u slučaju izmjene pritužbe, datuma koji sud tuženiku odredi za podnošenje odgovora na izmjenu. Prigovor se ne može podnijeti u skladu sa stavkom 1. dok je u tijeku postupak iz članka 3.14. (Očigledno neutemeljene pritužbe), osim ako sud nakon što je uzeo u obzir okolnosti slučaja odobri ulaganje prigovora u skladu s ovim člankom.

3. Nakon što zaprimi prigovor u skladu sa stavkom 1. i osim ako taj prigovor smatra očigledno neutemeljenim, sud obustavlja svaki postupak o meritumu, određuje raspored za razmatranje prigovora u skladu s bilo kojim rasporedom koji je odredio za razmatranje bilo kojeg drugog prethodnog pitanja i donosi odluku ili privremeni pravorijek o prigovoru uz obrazloženje.

ČLANAK 3.16.

Transparentnost postupka

Prilog 8. (Pravila o javnom pristupu dokumentima, saslušanjima i mogućnosti trećih osoba da dostavljaju podneske) primjenjuje se na sporove na temelju ovog odjeljka.

ČLANAK 3.17.

Stranka Sporazuma koja nije u sporu

1. Sud od stranke Sporazuma koja nije u sporu prihvaća usmene ili pisane podneske o problemima tumačenja sporazuma ili tu stranku nakon savjetovanja sa strankama u sporu može pozvati da ih podnese.
2. Sud ne izvodi zaključke na temelju toga što nije dostavljen podnesak ili odgovor na bilo koji poziv u skladu sa stavkom 1.
3. Sud osigurava da nijedan podnesak ne ometa ili nepotrebno opterećuje postupak ili nepošteno stavlja u nepovoljni položaj bilo koju stranku u sporu.
4. Sud osigurava i da se strankama u sporu omogući razumna mogućnost da se očitaju u pogledu svakog podneska stranke Sporazuma koja nije u sporu.

ČLANAK 3.18.

Pravorijek

1. Ako sud odluči da se spornim tretmanom krši obveza iz drugog poglavlja (Zaštita ulaganja), sud može, odvojeno ili u kombinaciji, dodijeliti samo¹:

¹ Podrazumijeva se da se pravorijek donosi na temelju zahtjeva tužitelja i nakon uzimanja u obzir svih primjedbi stranaka u sporu.

(a) novčanu odštetu i primjenjive kamate; i

(b) povrat imovine, pod uvjetom da tuženik umjesto povrata može platiti novčanu odštetu i sve primjenjive kamate, kako je sud utvrdio u skladu s drugim poglavljem (Zaštita ulaganja).

2. Novčana odšteta ne smije biti veća od gubitka koji je pretrpio tužitelj ili, kako je primjenjivo, njegovo poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom kao rezultat kršenja relevantnih odredbi drugog poglavlja (Zaštita ulaganja), umanjenog za bilo koju prethodnu odštetu ili naknadu koju je predmetna stranka već isplatila. Sud ne određuje kaznene odštete.

3. Ako je pritužba podnesena u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, pravorijek se odnosi na poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom.

4. Općenito je pravilo da sud izdaje privremeni pravorijek u roku od 18 mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva. Ako sud smatra da ne može izdati privremeni pravorijek u roku od 18 mjeseci, obavješćuje stranke u sporu u pisanom obliku o razlozima kašnjenja te procijenjenom roku u kojem će izdati svoj privremeni pravorijek. Privremeni pravorijek postaje konačan ako je prošlo 90 dana od njegova izdavanja i nijedna stranka u sporu nije se žalila na pravorijek žalbenom sudu.

ČLANAK 3.19.

Žalbeni postupak

1. Bilo koja stranka u sporu može se žaliti na privremeni pravorijek pred žalbenim sudom u roku od 90 dana od njegova izdavanja. Razlozi za žalbu su sljedeći:

- (a) sud je pogriješio u tumačenju ili primjeni mjerodavnog prava;
- (b) sud je očito pogriješio u uvažavanju činjenica, uključujući uvažavanje odgovarajućeg domaćeg zakonodavstva; ili
- (c) razlozi navedeni u članku 52. Konvencije ICSID-a, ako nisu obuhvaćeni točkama (a) i (b).

2. Ako žalbeni sud odbaci žalbu, privremeni pravorijek postaje konačan. Žalbeni sud može odbaciti žalbu i po žurnom postupku ako je jasno da je žalba očito neutemeljena i u tom slučaju privremeni pravorijek postaje konačan.

3. Ako je žalba osnovana, žalbeni sud u potpunosti ili djelomično mijenja ili poništava nalaze i zaključke u privremenom pravorijeku. Žalbeni sud vratit će predmet sudu, navodeći točno kako je izmijenio ili poništio relevantne nalaze i zaključke suda. Sud je obvezan nalazima i zaključcima žalbenog suda te na odgovarajući način po potrebi revidira svoj privremeni pravorijek nakon saslušanja stranaka u sporu. Sud nastoji izdati svoj revidirani pravorijek u roku od 90 dana nakon što mu je predmet opet upućen.

4. Opće je pravilo da žalbeni postupak ne traje više od 180 dana od dana kada stranka u sporu službeno priopći svoju odluku o žalbi do dana kada žalbeni sud izda svoju odluku. Ako žalbeni sud smatra da ne može izdati odluku u roku od 180 dana, obavješćuje stranke u sporu u pisanom obliku o razlozima kašnjenja te procijenjenom roku u kojem će izdati svoju odluku. Ni u kojem slučaju postupak ne bi trebao trajati duže od 270 dana.

5. Stranka u sporu koja ulaže žalbu dostavlja jamstvo za troškove žalbe. Stranka u sporu dostavlja i svako drugo jamstvo koje žalbeni sud može narediti.

6. Odredbe članka 3.8. (Financiranje sredstvima treće strane), Priloga 8. (Pravila o javnom pristupu dokumentima, saslušanjima i mogućnosti trećih osoba da dostavljaju podneske), članka 3.17. (Stranka Sporazuma koja nije u sporu) i članka 3.21. (Troškovi) primjenjuju se *mutatis mutandis* u odnosu na žalbeni postupak.

ČLANAK 3.20.

Naknada štete ili druga naknada

Tuženik ne može tvrditi, i sud ne prihvaća, u obliku obrane, protuzahtjeva, pozivanja na pravo prijeboja ili iz drugog razloga da je tužitelj primio ili da će primiti naknadu štete ili drugu naknadu na temelju ugovora o osiguranju ili ugovora o jamstvu za cijelu ili dio tražene odštete u sporu pokrenutom u skladu s ovim odjeljkom.

ČLANAK 3.21.

Troškovi

1. Sud određuje da troškove postupka snosi stranka u sporu koja je izgubila spor. U iznimnim okolnostima sud može podijeliti troškove između stranaka u sporu ako utvrdi da je podjela prikladna u okolnostima predmeta.
2. Ostale razumne troškove, uključujući troškove pravnog zastupanja i pomoći, snosi stranka koja je izgubila spor, osim ako sud utvrdi da takva podjela troškova nije prikladna u okolnostima predmeta.
3. U slučaju dobivanja samo dijela spora, odluka o troškovima prilagođuje se razmjerno broju ili opsegu uspješnih dijelova pritužbe.
4. Ako se pritužba ili dijelovi pritužbe odbace primjenom članka 3.14. (Očigledno neutemeljene pritužbe) ili članka 3.15. (Pravno neutemeljene pritužbe), sud određuje da sve troškove povezane s takvom pritužbom ili njezinim dijelovima, uključujući troškove postupka i druge razumne troškove, uključujući troškove pravnog zastupanja i pomoći, snosi stranka u sporu koja je izgubila spor.

5. Odbor razmatra donošenje dodatnih pravila o naknadama u svrhu određivanja najvećeg iznosa troškova pravnog zastupanja i pomoći koje mogu snositi određene kategorije neuspješnih stranaka u sporu. U takvim dodatnim pravilima uzimaju se u obzir financijska sredstva tužitelja koji je fizička osoba ili malo ili srednje poduzeće. Odbor nastoji donijeti takva dodatna pravila u roku od najviše godinu dana od stupanja na snagu ovog Sporazuma.

ČLANAK 3.22.

Izvršenje pravorijeka

1. Pravorijek donesen u skladu s ovim odjeljkom neizvršiv je dok ne postane konačan u skladu s člankom 3.18. stavkom 4. (Pravorijek), člankom 3.19. stavkom 2. (Žalbeni postupak) ili člankom 3.19. stavkom 3. (Žalbeni postupak). Konačni pravorijek koji sud izdaje u skladu s ovim odjeljkom obvezujući je za stranke u sporu i ne podliježe žalbi, reviziji, ukidanju, poništenju ili bilo kojem drugom pravnom lijeku¹.

2. Svaka stranka priznaje pravorijek donesen u skladu s ovim Sporazumom kao obvezujući te izvršava novčanu obvezu na svojem državnom području kao da je pravomoćna presuda suda te stranke.

¹ Podrazumijeva se da se time stranku u sporu ne sprečava da od suda zatraži da revidira, ispravi ili protumači pravorijek, primjerice u skladu s člancima 50. i 51. Konvencije ICSID-a ili člancima 37. i 38. arbitražnih pravila UNCITRAL-a ili jednakovrijednim odredbama drugih pravila, kako je primjenjivo na predmetne postupke.

3. Na izvršenje pravorijeka primjenjuju se zakoni o izvršenju presuda ili pravorijeka koji su na snazi u mjestu gdje se traži takvo izvršenje.
4. Podrazumijeva se da članak 4.11. (Nepostojanje izravnog učinka) četvrtog poglavlja (Institucionalne, opće i završne odredbe) ne sprečava priznavanje, provedbu i izvršenje pravorijeka donesenih u skladu s ovim odjeljkom.
5. Za potrebe članka I. Konvencije iz New Yorka konačni pravorijeci doneseni na temelju ovog odjeljka arbitražne su odluke povezane s pritužbama za koje se smatra da proizlaze iz komercijalnog odnosa ili transakcije.
6. Podložno stavku 1., podrazumijeva se da, ako je pritužba podnesena na rješavanje spora u skladu s člankom 3.6. stavkom 1. točkom (a) (Podnošenje pritužbe sudu), konačni pravorijek donesen u skladu s ovim odjeljkom jest pravorijek u skladu s poglavljem IV. odjeljkom 6. Konvencije ICSID-a.

ČLANAK 3.23.

Uloga stranaka Sporazuma

1. Nijedna stranka ne daje diplomatsku zaštitu i ne pokreće međunarodnu pritužbu u pogledu spora koji su jedan od njezinih ulagača i druga stranka sporazumno odlučili uputiti ili su ga uputili na rješavanje spora u skladu s ovim odjeljkom, osim ako ta druga stranka nije poštovala pravorijek koji je u tom sporu donesen. Za potrebe ovog stavka diplomatska zaštita ne obuhvaća neslužbene diplomatske razmjene isključivo namijenjene olakšavanju rješavanja spora.

2. Podrazumijeva se da se stavkom 1. ne isključuje mogućnost da se stranka koristi postupcima rješavanja spora iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama) u pogledu mjere opće primjene čak i ako se tom mjerom navodno prekršio Sporazum s obzirom na posebno ulaganje u pogledu kojeg je podnesena pritužba u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) i ne dovodi u pitanje članak 3.17. (Stranka Sporazuma koja nije u sporu).

ČLANAK 3.24.

Spajanje

1. Ako se dvije ili više pritužbe zasebno podnesene u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) temelje na istoj pravnoj osnovi ili istom činjeničnom stanju te proizlaze iz istih događaja ili okolnosti, stranka u sporu može tražiti osnivanje posebnog sudskog vijeća („sudsko vijeće za spojene postupke”) i zatražiti da to sudsko vijeće donese nalog o spajanju u skladu sa:

- (a) dogovorom svih stranaka u sporu koje se želi obuhvatiti nalogom, pri čemu stranke u sporu podnose zajednički zahtjev u skladu sa stavkom 3.; ili
- (b) stalcima od 2. do 12., pod uvjetom da se nalogom želi obuhvatiti samo jedan tuženik.

2. Stranka u sporu koja traži nalog o spajanju prvo dostavlja obavijest drugim strankama u sporu koje se želi obuhvatiti nalogom. U toj se obavijesti navode:

- (a) imena i adrese svih stranaka u sporu koje se želi obuhvatiti nalogom;
- (b) pritužbe ili njihovi dijelovi koje se želi obuhvatiti nalogom; i
- (c) razlozi zbog kojih se nalog traži.

Stranke u sporu nastoje se dogovoriti o traženom nalogu o spajanju i primjenjivim pravilima za rješavanje sporova.

3. Ako stranke u sporu navedene u stavku 2. ne mogu postići sporazum u pogledu spajanja u roku od trideset dana od obavijesti, stranka u sporu može predati zahtjev za nalog o spajanju u skladu sa stavicima 3. do 7. Zahtjev se dostavlja pisanim putem predsjedniku suda i svim strankama u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom. U takvom se zahtjevu navode:

- (a) imena i adrese svih stranaka u sporu koje se želi obuhvatiti nalogom;
- (b) pritužbe ili njihovi dijelovi koje se želi obuhvatiti nalogom; i
- (c) razlozi zbog kojih se nalog traži.

Ako postignu dogovor u pogledu spajanja pritužbi, stranke u sporu podnose zajednički zahtjev predsjedniku suda u skladu s ovim stavkom.

4. Osim ako predsjednik suda u roku od trideset dana od zaprimanja zahtjeva u skladu sa stavkom 3. utvrdi da je zahtjev očigledno neutemeljen, u skladu s člankom 3.9. stavkom 8. (Prvostupanjski sud) osniva se sudsko vijeće za spojene postupke.

5. Sudsko vijeće za spojene postupke vodi postupak na sljedeći način:

- (a) osim ako se sve stranke u sporu dogovore drugačije, ako su sve pritužbe za koje se traži nalog o spajanju podnesene u okviru istih pravila za rješavanje sporova, sudsko vijeće za spojene postupke vodi postupak u okviru istih pravila za rješavanje sporova;
- (b) ako pritužbe za koje se traži nalog o spajanju nisu podnesene u okviru istih pravila za rješavanje sporova:
 - i. stranke u sporu mogu se dogovoriti o primjenjivim pravilima za rješavanje sporova u okviru članka 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) koja se primjenjuju na spojene postupke; ili
 - ii. ako se stranke u sporu ne mogu dogovoriti o istim pravilima za rješavanje sporova u roku od trideset dana od podnošenja zahtjeva u skladu sa stavkom 3., na spojene postupke primjenjuju se arbitražna pravila UNCITRAL-a.

6. Ako se sudsko vijeće za spojene postupke uvjeri da se dvije ili više pritužbe podnesene u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) temelje na istoj pravnoj osnovi ili istom činjeničnom stanju te proizlaze iz istih događaja ili okolnosti, sudsko vijeće za spojene postupke, kako bi osiguralo pravedno i učinkovito rješavanje pritužbi, uključujući usklađenost pravorijeka, nakon saslušanja stranaka u sporu s pomoću naloga može:

- (a) preuzeti nadležnost nad svim pritužbama ili dijelom pritužbi te ih zajedno rješava i o njima odlučuje; ili
- (b) preuzeti nadležnost nad jednom pritužbom ili više njih te ih zajedno obraditi ako smatra da bi njihova obrada pomogla u rješavanju ostalih.

7. Ako je osnovano sudsko vijeće za spojene postupke, tužitelj koji je podnio pritužbu u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu) i čije se ime ne navodi u zahtjevu podnesenom u skladu s stavkom 3. može sudskom vijeću za spojene postupke podnijeti pisani zahtjev da ga se uključi u svaki nalog izdan u skladu sa stavkom 6. Takav zahtjev mora biti u skladu s zahtjevima navedenima u stavku 3.

8. Na zahtjev stranke u sporu, sudsko vijeće za spojene postupke može prije donošenja svoje odluke u skladu sa stavkom 6. naložiti da se postupci sudskog vijeća osnovanog u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) obustave, osim ako je svoje postupke navedeno sudsko vijeće već odgodilo.

9. Sudsko vijeće suda osnovano u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) prestaje imati nadležnost odlučivanja o pritužbi ili dijelovima pritužbe nad kojima je sudsko vijeće za spojene postupke preuzelo nadležnost, a postupci sudskog vijeća osnovanog u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) u skladu s tim se obustavljaju ili odgađaju.

10. Pravorijek koji sudsko vijeće za spojene postupke donese u vezi s pritužbama ili dijelovima pritužbi nad kojima je preuzeo nadležnost obvezujući je za sudska vijeća osnovana na temelju članka 3.9. (Prvostupanjski sud) u pogledu tih pritužbi, od dana kada pravorijek postane konačan u skladu s člankom 3.18. stavkom 4. (Pravorijek), člankom 3.19. stavkom 2. (Žalbeni postupak) ili člankom 3.19. stavkom 3. (Žalbeni postupak).

11. Tužitelj iz postupka rješavanja spora može povući svoju pritužbu ili njezin dio koji je predmet spajanja na temelju ovog članka, pod uvjetom da se takva pritužba ili njezin dio ne smije nakon toga ponovno podnijeti na temelju članka 3.6. (Podnošenje pritužbe sudu).

12. Na zahtjev jedne od stranaka u sporu, sudsko vijeće za spojene postupke može poduzeti mjere koje smatra prikladnima kako bi se očuvala povjerljivost zaštićenih informacija navedene stranke u sporu u odnosu na ostale stranke u sporu. Te mjere mogu obuhvaćati dopuštanje podnošenja redigiranih verzija dokumenata koji sadržavaju zaštićene informacije drugim strankama u sporu ili dogovore da dijelovi saslušanja budu zatvoreni za javnost.

ODJELJAK B

RJEŠAVANJE SPOROVA MEĐU STRANKAMA

ČLANAK 3.25.

Područje primjene

Ovaj odjeljak primjenjuje se na razlike u tumačenju i primjeni odredaba ovog Sporazuma, osim kako je izričito predviđeno drukčije.

ČLANAK 3.26.

Savjetovanja

1. Stranke nastoje rješavati razlike u tumačenju i primjeni odredaba iz članka 3.25. (Područje primjene) putem savjetovanja u dobroj vjeri radi postizanja sporazumnog rješenja.
2. Stranka traži savjetovanje, putem pisanog zahtjeva drugoj stranci, čiji se primjerak šalje Odboru, i u njemu navodi razloge za zahtjev, uključujući navođenje predmetnih mjera, primjenjive odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) i razloge za primjenjivost tih odredbi.
3. Savjetovanja se održavaju u roku od trideset dana od datuma primitka zahtjeva i održavaju na državnom području stranke protiv koje je izjavljen prigovor, osim ako se stranke dogovore drukčije. Savjetovanja se smatraju okončanima u roku od šezdeset dana od datuma primitka zahtjeva, osim ako se stranke dogovore drukčije. Savjetovanja su povjerljiva i ne dovode u pitanje prava bilo koje od stranaka u daljnjem postupku.
4. U hitnim situacijama savjetovanja se pokreću u roku od petnaest dana od datuma podnošenja zahtjeva, a smatraju se okončanima u roku od trideset dana od datuma primitka zahtjeva, osim ako se stranke dogovore drukčije.

5. Ako stranka kojoj je upućen zahtjev ne odgovori na zahtjev za savjetovanje u roku od deset dana od primitka, ili ako se savjetovanje ne održi u rokovima iz stavka 3. ili stavka 4., ili ako je savjetovanje okončano, a nije postignuto sporazumno rješenje, stranka koja je izjavila prigovor može zatražiti osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s člankom 3.28. (Pokretanje arbitražnog postupka).

ČLANAK 3.27.

Medijacija

Bilo koja stranka može od druge stranke zatražiti pokretanje postupka medijacije u pogledu bilo koje mjere koja štetno utječe na ulaganja između stranaka u skladu s Prilogom 10. (Postupak medijacije za sporove među strankama).

ČLANAK 3.28.

Pokretanje arbitražnog postupka

1. Ako stranke nisu uspjele riješiti spor putem savjetovanja kako je predviđeno u članku 3.26. (Savjetovanja), stranka koja je izjavila prigovor može zatražiti osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s ovim člankom.

2. Zahtjev za osnivanje arbitražnog vijeća upućuje se u pisanom obliku stranci protiv koje je prigovor izjavljen i Odboru. Stranka koja je izjavila prigovor u svojem zahtjevu navodi spornu mjeru te obrazlaže kako se takvom mjerom krše odredbe članka 3.25. (Područje primjene) na način koji je dovoljan da može činiti pravnu osnovu za prigovor.

ČLANAK 3.29.

Osnivanje arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće sastoji se od tri arbitra.
2. U roku od pet dana od kada je stranka protiv koje je izjavljen prigovor primila zahtjev iz članka 3.28. stavka 1. (Pokretanje arbitražnog postupka), stranke započinju savjetovanje u cilju postizanja dogovora o sastavu arbitražnog vijeća.
3. Ako stranke u roku od deset dana od početka savjetovanja iz stavka 2. ne uspiju postići dogovor o predsjedniku arbitražnog vijeća, predsjednik Odbora, ili njegov zamjenik, ždrijebom s popisa iz članka 3.44. stavka 1. (Popisi arbitara) biraju, u roku od dvadeset dana od početka savjetovanja iz stavka 2., jednog arbitra koji će biti predsjednik.
4. Ako se stranke ne uspiju dogovoriti oko arbitara u roku od deset dana od početka savjetovanja iz stavka 2.:

(a) svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među osobama koje su na popisu iz stavka 2. članka 3.44. (Popisi arbitara), u roku od petnaest dana od početka savjetovanja iz stavka 2. i

(b) ako jedna od stranaka ne uspije izabrati arbitra u skladu s podstavkom 4. (a), predsjednik Odbora, ili zamjenik predsjednika, bira preostalog arbitra ždrijebom među osobama koje je stranke predložila u skladu s člankom 3.44. stavkom 2. (Popisi arbitara), u roku od dvadeset dana od početka savjetovanja iz stavka 2.

5. Ako se popis predviđen u članku 3.44. stavku 2. (Popisi arbitara) ne može sastaviti u roku predviđenom stavkom 4.:

(a) ako su obje stranke predložile osobe u skladu s člankom 3.44. stavkom 2. (Popisi arbitara), svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među predloženim osobama, u roku od petnaest dana od početka savjetovanja iz stavka 2. Ako stranka ne odabere arbitra, predsjednik Odbora ili njegov zamjenik biraju arbitra ždrijebom s popisa osoba koje je predložila stranka koja nije izabrala arbitra; ili

(b) ako je samo jedna stranka predložila osobe u skladu s člankom 3.44. stavkom 2. (Popisi arbitara), svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među predloženim osobama, u roku od petnaest dana od početka savjetovanja iz stavka 2. Ako stranka ne odabere arbitra, predsjednik Odbora ili predsjednikov zamjenik biraju arbitra ždrijebom među predloženim osobama.

6. Ako popis iz članka 3.44. stavka 1. (Popisi arbitara) nije uspostavljen u traženom roku u skladu sa stavkom 3., predsjednik se bira ždrijebom među bivšim članovima žalbenog tijela WTO-a koji nisu osobe nijedne od stranaka.
7. Datum osnivanja arbitražnog vijeća je datum odabira posljednjeg od tri arbitara.
8. Zamjena arbitara provodi se samo iz razloga i u skladu s postupcima iz pravila od 19. do 25. Priloga 9. (Pravilnik o arbitraži).

ČLANAK 3.30.

Prethodna odluka o hitnosti

Arbitražno vijeće može u roku od deset dana od svog osnivanja donijeti prethodnu odluku o tome smatra li slučaj hitnim.

ČLANAK 3.31.

Privremeno izvješće vijeća

1. Arbitražno vijeće dostavlja privremeno izvješće strankama o utvrđenim činjenicama, primjenjivosti mjerodavnih odredbi i logici koja je u pozadini svih nalaza i preporuka, najkasnije devedeset dana od datuma osnivanja arbitražnog vijeća. Ako smatra da taj rok nije moguće ispuniti, predsjednik arbitražnog vijeća o tome u pisanom obliku mora obavijestiti stranke i Odbor, navodeći razloge za odgodu i datum kada vijeće namjerava dostaviti svoje privremeno izvješće. Arbitražno vijeće ne smije ni u kojim okolnostima dostaviti privremeno izvješće nakon 120 dana od datuma osnivanja.
2. Bilo koja od stranaka može dostaviti pisani zahtjev arbitražnom vijeću da preispita određene vidove privremenog izvješća u roku od trideset dana od dostavljanja izvješća.
3. U hitnim situacijama arbitražno vijeće ulaže napore da pripremi privremeno izvješće i stranke mogu dostaviti pisani zahtjev arbitražnom vijeću da preispita određene vidove privremenog izvješća u dvostruko kraćem vremenu od predviđenih rokova iz stavaka 1. i 2.
4. Nakon razmatranja pisanih primjedbi stranaka o privremenom izvješću, arbitražno vijeće može izmijeniti svoje izvješće i dalje ga preispitati ako to smatra prikladnim. Nalazi iz konačne odluke vijeća uključuju dovoljno obrazloženje argumenata dobivenih na temelju preispitivanja privremenog izvješća te jasno odgovaraju na pisane primjedbe dvaju stranaka.

ČLANAK 3.32.

Odluka arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i Odboru u roku od 150 dana od datuma osnivanja arbitražnog vijeća. Ako smatra da taj rok nije moguće ispuniti, predsjednik arbitražnog vijeća o tome u pisanom obliku mora obavijestiti stranke i Odbor, navodeći razloge za odgodu i datum kada arbitražno vijeće namjerava donijeti svoju odluku. Arbitražno vijeće ne smije ni u kojim okolnostima donijeti odluku nakon 180 dana od datuma osnivanja.
2. U hitnim situacijama arbitražno vijeće nastoji donijeti svoju odluku u roku od sedamdeset i pet dana od datuma svojeg osnivanja. Arbitražno vijeće ne smije ni u kojim okolnostima donijeti odluku nakon devedeset dana od datuma osnivanja.

ČLANAK 3.33.

Postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća

Svaka stranka poduzima sve potrebne mjere za provedbu odluke arbitražnog vijeća u dobroj vjeri i stranke se nastoje dogovoriti oko roka za postupanje u skladu s odlukom.

ČLANAK 3.34.

Razumni rok za postupanje u skladu s odlukom

1. U roku od trideset dana od datuma kada su stranke obaviještene o odluci arbitražnog vijeća, stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor o vremenu koje će joj biti potrebno kako bi postupila u skladu s odlukom arbitražnog vijeća (dalje u tekstu „razumni rok”), ako to ne može odmah učiniti.
2. U slučaju neslaganja među strankama u vezi s pitanjem što čini razumni rok za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća, stranka koja je izjavila prigovor, u roku od dvadeset dana od obavijesti stranke protiv koje je izjavljen prigovor iz stavka 1., šalje pisani zahtjev izvornom arbitražnom vijeću u kojem od njega traži da odredi razumni rok. Taj se zahtjev šalje istodobno drugoj stranci i Odboru. Izvorno arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i obavješćuje Odbor u roku od dvadeset dana od datuma podnošenja zahtjeva.
3. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci iz članka 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je trideset i pet dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 2.
4. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor pisanim putem obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor o svom napretku u postupanju u skladu s odlukom arbitražnog vijeća najkasnije mjesec dana prije isteka razumnog roka.

5. Stranke mogu sporazumno produžiti razumni rok.

ČLANAK 3.35.

Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća

1. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor, prije kraja razumnog roka, o svakoj mjeri koju je poduzela kako bi postupila u skladu s odlukom arbitražnog vijeća.
2. U slučaju neslaganja među strankama s obzirom na postojanje ili usklađenost mjera u vezi s kojima je poslana obavijest na temelju stavka 1. s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka koja je izjavila prigovor može u pisanom obliku od izvornog arbitražnog vijeća zatražiti da odluči o tom pitanju. U takvom zahtjevu navodi se posebna predmetna mjera i odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) s kojima mjera nije usklađena na način koji je dovoljan da može činiti pravnu osnovu za prigovor te se objašnjava kako ta mjera nije u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene). Izvorno arbitražno vijeće svoju odluku dostavlja u roku od četrdeset i pet dana od datuma podnošenja zahtjeva.
3. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci iz članka 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je šezdeset dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 2.

ČLANAK 3.36.

Privremena pravna sredstva u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom

1. Ako stranka protiv koje je izjavljen prigovor ne obavijesti prije isteka razumnog roka o mjeri koja je poduzeta u cilju postupanja u skladu s odlukom arbitražnog vijeća, ili ako arbitražno vijeće utvrdi da nije poduzeta nijedna mjera za postupanje u skladu s odlukom ili da mjera prijavljena u skladu s člankom 3.35. stavkom 1. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća) nije u skladu s obvezama stranke iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka protiv koje je izjavljen prigovor započinje pregovore sa strankom koja je izjavila prigovor u cilju postizanja prihvatljivog dogovora o naknadi.
2. U slučaju da se ne postigne sporazum o naknadi štete u roku od trideset dana od isteka razumnog roka ili izdavanja odluke arbitražnog vijeća na temelju članka 3.35. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća) da nije poduzeta nijedna mjera za postupanje u skladu s odlukom ili da mjera nije u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka koja je izjavila prigovor ima pravo, uz obavijest upućenu stranci protiv koje je izjavljen prigovor i Odboru, poduzeti odgovarajuće mjere na razini koja je istovjetna poništenju ili šteti uzrokovanoj povredom. U obavijesti se navode takve mjere. Stranka koja je izjavila prigovor može poduzeti takve mjere u bilo kojem trenutku nakon isteka deset dana od datuma kada je stranka protiv koje je izjavljen prigovor zaprimila obavijest, osim ako je stranka protiv koje je izjavljen prigovor zatražila arbitražu u skladu sa stavkom 3.

3. Ako stranka protiv koje je izjavljen prigovor smatra da mjere koje je poduzela stranka koja je izjavila prigovor ne odgovaraju poništenju ili šteti uzrokovanoj povredom, ona može pisanim putem zatražiti od izvornog arbitražnog vijeća da donese odluku o tom pitanju. Takav se zahtjev dostavlja stranci koja je izjavila prigovor i Odboru prije isteka roka od deset dana iz stavka 2. Nakon što je zatražilo mišljenje stručnjaka, ako je potrebno, arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku o razini obustave obveza strankama i Odboru u roku od trideset dana od datuma dostavljanja zahtjeva. Mjere se ne poduzimaju dok izvorno arbitražno vijeće ne dostavi obavijest o svojoj odluci i svaka mjera mora biti u skladu s odlukom arbitražnog vijeća.

4. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci iz članka 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je četrdeset i pet dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 3.

5. Mjere predviđene u ovom članku privremene su i ne primjenjuju se nakon što:

- (a) stranke postignu dogovor u skladu s člankom 3.39. (Sporazumno rješenje) ili
- (b) stranke postignu dogovor o tome usklađuje li se na temelju mjere iz članka 3.37. stavka 1. (Preispitivanje svih mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom nakon donošenja privremenih pravnih lijekova u slučaju neusklađenosti) stranka protiv koje je izjavljen prigovor s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene); ili

- (c) se povuku ili izmijene sve mjere koje nisu u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene) kako bi se uskladile s tim odredbama, kako je predviđeno u članku 3.37. stavku 2. (Preispitivanje svih mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom nakon donošenja privremenih pravnih lijekova u slučaju neusklađenosti).

ČLANAK 3.37.

Preispitivanje svih mjera poduzetih za postupanje
u skladu s odlukom nakon donošenja privremenih pravnih lijekova u slučaju neusklađenosti

1. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor o mjeri koju je poduzela u svrhu postupanja u skladu s odlukom arbitražnog vijeća i o zahtjevu za ukidanje mjera koje je zatražila stranka koja je izjavila prigovor.
2. Ako stranke ne postignu dogovor o tome usklađuje li se stranka protiv koje je izjavljen prigovor na temelju prijavljene mjere s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene) u roku od trideset dana od datuma primitka obavijesti, stranka koja je izjavila prigovor pisanim putem traži izvorno arbitražno vijeće da donese odluku o tome pitanju. Taj se zahtjev šalje istodobno drugoj stranci i Odboru. Arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i obavješćuje Odbor u roku od četrdeset i pet dana od datuma predavanja zahtjeva. Ako arbitražno vijeće odluči da mjere poduzete kako bi se postupilo u skladu s odlukom jesu u skladu s odredbama članka 3.25. (Područje primjene), ukidaju se mjere iz članka 3.36. (Privremena pravna sredstva u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom).

ČLANAK 3.38.

Obustava i okončanje arbitražnog postupka

1. Na zahtjev obje stranke, arbitražno vijeće obustavlja svoj rad u bilo kojem trenutku na vremensko razdoblje koje su dogovorile stranke, ali koje ne prelazi dvanaest mjeseci i ponovno započinje s radom na kraju tog dogovorenog razdoblja na pisani zahtjev stranke koja je izjavila prigovor, ili prije isteka dogovorenog razdoblja na pisani zahtjev obje stranke. Ako stranka koja je izjavila prigovor ne zatraži nastavak rada arbitražnog vijeća prije isteka dogovorenog razdoblja obustave, postupci rješavanja sporova pokrenuti u skladu s ovim odjeljkom smatraju se okončanim. U skladu s člankom 3.45. (Odnos prema obvezama u okviru WTO-a), suspenzija i okončanje rada arbitražnog vijeća ne dovode u pitanje prava bilo koje od stranaka u drugim postupcima.
2. Stranke se mogu, u bilo kojem trenutku, pisanim putem dogovoriti o okončanju postupka rješavanja sporova koji je pokrenut u skladu s ovim odjeljkom.

ČLANAK 3.39.

Sporazumno rješenje

Stranke u bilo kojem trenutku mogu sporazumno postići dogovor o rješenju spora iz ovog odjeljka. O takvom rješenju obavještavaju Odbor i arbitražno vijeće. Ako rješenje zahtjeva odobrenje u skladu s mjerodavnim nacionalnim postupcima bilo koje od stranaka, u obavijesti se upućuje na taj zahtjev i suspendira se postupak rješavanja spora pokrenut u skladu s ovim odjeljkom. Ako takvo odobrenje nije potrebno, ili nakon primanja obavijesti o završetku nacionalnih postupaka, postupak se okončava.

ČLANAK 3.40.

Poslovník

1. Postupci rješavanja sporova na temelju ovog odjeljka regulirani su Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).
2. Sastanci arbitražnog vijeća otvoreni su za javnost u skladu s Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).

ČLANAK 3.41.

Dostavljanje podataka

1. Na zahtjev stranke ili na vlastitu inicijativu, arbitražno vijeće može ishoditi informacije iz bilo kojeg izvora, uključujući od stranaka uključenih u spor, a koje smatra prikladnima za arbitražni postupak. Arbitražno vijeće također je ovlašteno zatražiti mišljenje stručnjaka ako smatra da je to primjereno. Prije odabira takvih stručnjaka arbitražno vijeće savjetuje se sa strankama. Sve tako dobivene informacije moraju biti dostavljene strankama i mora im se omogućiti da daju svoje primjedbe.
2. Zainteresirane fizičke ili pravne osobe stranaka ovlaštene su dostaviti sažetke *amicus curiae* arbitražnom vijeću u skladu s Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).

ČLANAK 3.42.

Pravila tumačenja

Arbitražno vijeće tumači odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) u skladu s uobičajenim pravilima tumačenja javnog međunarodnog prava, uključujući Bečku konvenciju o pravu međunarodnih ugovora. Ako je obveza iz ovog Sporazuma jednaka obvezi iz Sporazuma o WTO-u, arbitražno vijeće uzima u obzir odgovarajuća tumačenja iz odluka tijela WTO-a za rješavanje sporova (dalje u tekstu „DSB”). Odluke arbitražnog vijeća ne mogu dodavati ili smanjivati prava i obveze predviđene odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene).

ČLANAK 3.43.

Odluke i rješenja arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće nastoji odluke donijeti konsenzusom. Ako se odluka ipak ne može donijeti konsenzusom, o spornom pitanju odlučuje se većinom glasova.
2. Odluka arbitražnog vijeća obvezujuća je za stranke i ne donosi prava ili obveze fizičkim ili pravnim osobama. Odluka sadrži nalaze o činjeničnom stanju, primjenjivosti odgovarajućih odredaba iz članka 3.25. (Područje primjene) i obrazloženje nalaza i zaključaka koje je donijelo arbitražno vijeće. Odbor objavljuje odluku arbitražnog vijeća u cijelosti, osim ako odluči da to neće učiniti kako bi osigurao povjerljivost podataka koje je jedna od stranaka označila povjerljivima.

ČLANAK 3.44.

Popis arbitara

1. Stranke sastavljaju, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, popis od pet osoba koje su voljne i sposobne obavljati funkciju predsjednika arbitražnog vijeća iz članka 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća).
2. Najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor sastavlja popis od najmanje deset osoba koje su voljne i sposobne obavljati funkciju arbitra. Svaka stranka predlaže nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma najmanje pet osoba koje će obavljati funkciju arbitra.
3. Odbor osigurava održavanje popisa osoba koje djeluju kao predsjednici ili arbitri u skladu sa stavcima 1. i 2.
4. Arbitri moraju imati specijalizirano znanje ili iskustvo u području prava i međunarodne trgovine ili ulaganja, ili u rješavanju sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o trgovini. Oni su neovisne osobe, nastupaju u vlastito ime i nisu povezani s vladom niti jedne od stranaka te poštuju odredbe iz Priloga 11. (Kodeks ponašanja za arbitre i medijatore).

ČLANAK 3.45.

Odnos prema obvezama u okviru WTO-a

1. Primjena odredaba o rješavanju sporova ovog odjeljka ne dovodi u pitanje eventualnu radnju u okviru WTO-a, uključujući postupak rješavanja sporova.

2. Neovisno o stavku 1., ako je stranka, u vezi s određenom mjerom, pokrenula postupak rješavanja sporova, u skladu s ovim odjeljkom ili u skladu sa Sporazumom o WTO-u, ona ne može pokrenuti postupak rješavanja sporova u vezi s istom mjerom pred nekim drugim tijelom prije okončanja prvog postupka. Osim toga, stranka ne pokreće postupak rješavanja sporova iz ovog odjeljka i Sporazuma o WTO-u, osim ako su predmet spora bitno različite obveze iz obaju sporazuma, ili ako odabrani forum iz postupovnih razloga ili razloga nadležnosti ne može odlučiti o pritužbi kojom se traži pravni lijek u vezi s tom obvezom, pod uvjetom da nemogućnost foruma da odlučuje nije rezultat nemarnog postupanja stranke u sporu.

3. Za potrebe stavka 2.:
 - (a) smatra se da se postupak rješavanja spora na temelju Sporazuma o WTO-u pokreće zahtjevom stranke za osnivanje vijeća na temelju članka 6. Dogovora o pravilima i postupcima za rješavanje sporova iz Priloga 2. Sporazumu o WTO-u (dalje u tekstu: „DSU”), a smatra se završenim kada DSB donese izvješće vijeća i izvješće žalbenog tijela, ovisno o slučaju, na temelju članka 16. i članka 17. stavka 14. DSU-a; i

- (b) postupci rješavanja sporova iz ovog odjeljka smatraju se pokrenutim kada stranka dostavi zahtjev za osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s člankom 3.28. stavkom 1. (Pokretanje arbitražnog postupka) i smatraju se okončanim kada arbitražno vijeće svoju odluku dostavi strankama i Odboru u skladu s člankom 3.32. stavkom 2. (Odluka arbitražnog vijeća) ili kada stranke postignu sporazumno rješenje u skladu s člankom 3.39. (Sporazumno rješenje).
4. Ništa u ovom odjeljku ne sprečava stranku da primijeni suspenziju obveza odobrenu u skladu s DSB-om. Ne smije se pozivati na Sporazum o WTO-u ni na EUSFTA-u da bi se stranku spriječilo da poduzme odgovarajuće mjere na temelju članka 3.36. (Privremena pravna sredstva u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom) ovog odjeljka.

ČLANAK 3.46.

Rokovi

1. Svi rokovi određeni u ovom odjeljku, uključujući rokove za priopćenje odluka arbitražnog vijeća, računaju se u kalendarskim danima od dana nakon radnje ili događaja na koji se odnose, osim ako je navedeno drukčije.
2. Stranke mogu sporazumno izmijeniti sve rokove iz ovog odjeljka.

ČETVRTO POGLAVLJE

INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 4.1.

Odbor

1. Stranke uspostavljaju Odbor koji se sastoji od predstavnika stranke EU i Singapura.
2. Odbor se uobičajeno sastaje svake dvije godine naizmjenice u Uniji ili Singapuru ili bez neopravdane odgode na zahtjev jedne od stranaka. Odborom supredsjedaju ministar trgovine i industrije Singapura i član Europske komisije nadležan za trgovinu odnosno njihovi zamjenici. Odbor sporazumno utvrđuje raspored sastanaka i dnevni red te može donijeti svoj poslovnik.
3. Odbor:
 - (a) osigurava pravilnu primjenu ovog Sporazuma;
 - (b) nadzire i olakšava provedbu i primjenu ovog Sporazuma te promiče njegove opće ciljeve;

- (c) razmatra načine daljnjeg jačanja ulagačkih odnosa između stranaka;
- (d) preispituje teškoće do kojih može doći u provedbi trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) te razmatra njihova moguća poboljšanja, osobito u svjetlu iskustva i razvoja događaja u okviru drugih međunarodnih foruma;
- (e) općenito revidira funkcioniranje trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka), uključujući uzimanjem u obzir svih poteškoća proizašlih iz napora da se uspostavi multilateralni mehanizam za rješavanje sporova iz članka 3.12. (Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova);
- (f) ne dovodeći u pitanje treće poglavlje (Rješavanje sporova) nastoji riješiti probleme koji bi mogli nastati u područjima obuhvaćenim ovim Sporazumom ili rješava sporove koji bi mogli nastati u vezi s tumačenjem i primjenom ovog Sporazuma; i
- (g) razmatra sva druga važna pitanja povezana s područjem obuhvaćenim ovim Sporazumom.

4. Odbor može, u dogovoru sa strankama i nakon što svaka od njih ispuni svoje zakonske zahtjeve i postupke, odlučiti sljedeće:

- (a) imenovati članove suda i članove žalbenog suda u skladu s člankom 3.9. stavkom 2. (Prvostupanjski sud) i člankom 3.10. stavkom 2. (Žalbeni sud), povećati ili smanjiti broj članova u skladu s člankom 3.9. stavkom 3. i člankom 3.10. stavkom 3. te razriješiti dužnosti člana suda ili žalbenog suda u skladu s člankom 3.11. stavkom 5. (Etičke norme);

- (b) odrediti mjesečni honorar članova suda i žalbenog suda u skladu s člankom 3.9. stavkom 12. i člankom 3.10. stavkom 11., iznos dnevnica članova koji obnašaju dužnost u sudskom vijeću žalbenog suda i predsjednikâ suda i žalbenog suda u skladu s člankom 3.10. stavkom 12. i člankom 3.9. stavkom 13.;
- (c) pretvoriti honorar i druge naknade i troškove članova suda i žalbenog suda u redovnu plaću u skladu s člankom 3.9. stavkom 15. i člankom 3.10. stavkom 13.;
- (d) utvrditi sve potrebne prijelazne mjere u skladu s člankom 3.12. (Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova);
- (e) donijeti dodatna pravila o naknadama u skladu s člankom 3.21. stavkom 5. (Troškovi);
- (f) donijeti tumačenja odredaba ovog Sporazuma koja su obvezujuća za stranke i sva tijela osnovana u skladu s ovim Sporazumom, uključujući sud i žalbeni sud iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) te arbitražna vijeća iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama); i
- (g) donijeti pravila kojima se nadopunjuju primjenjiva pravila za rješavanje sporova ili pravila obuhvaćena priložima. Takva pravila obvezujuća su za sud i žalbeni sud iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) te arbitražna vijeća iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama).

ČLANAK 4.2.

Donošenje odluka

1. Stranke mogu donositi odluke u Odboru ako je tako predviđeno u ovom Sporazumu. Donesene odluke obvezuju stranke, koje moraju poduzimati potrebne mjere za provedbu tih odluka.
2. Odbor može davati odgovarajuće preporuke ako je tako predviđeno u ovom Sporazumu.
3. Odbor sastavlja odluke i preporuke na temelju dogovora između stranaka.

ČLANAK 4.3.

Izmjene

1. Stranke se mogu dogovoriti izmijeniti ovaj Sporazum. Izmjena stupa na snagu kada stranke razmijene pisane obavijesti u kojima se potvrđuje da su ispunile mjerodavne primjenjive pravne zahtjeve i postupke predviđene u instrumentu izmjene.
2. Neovisno o stavku 1., stranke mogu u Odboru donijeti odluku o izmjenama ovog Sporazuma ako je to predviđeno u ovom Sporazumu.

ČLANAK 4.4.

Bonitetno izuzeće

1. Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao da sprečava stranku da donosi ili održava razumne mjere iz bonitetnih razloga, kao što su:

- (a) zaštita ulagača, deponenata, osiguranika ili osoba prema kojima pružatelj financijskih usluga ima fiducijarnu obvezu;
- (b) održavanje sigurnosti, pouzdanosti, cjelovitosti ili financijske odgovornosti pružatelja financijskih usluga ili
- (c) osiguranje integriteta i stabilnosti financijskog sustava stranke.

2. Te mjere nisu strože više nego što je nužno za ostvarenje cilja i ne čine sredstvo arbitrarne ili neopravdane diskriminacije protiv pružatelja financijskih usluga druge stranke u usporedbi s vlastitim sličnim pružateljima financijskih usluga ili prikriveno ograničenje trgovine uslugama.

3. Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači kao zahtjev stranci za otkrivanje informacija koje se odnose na poslove i račune pojedinačnih klijenata ili bilo kakvih povjerljivih ili nejavnih podataka koji su u vlasništvu javnih subjekata.

ČLANAK 4.5.

Iznimke u vezi sa sigurnošću

Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači na sljedeće načine:

- (a) tako da se od bilo koje stranke zahtijeva dostava informacija čije bi odavanje ona smatrala protivnim bitnim sigurnosnim interesima;
- (b) tako da sprečava bilo koju od stranaka u poduzimanju bilo koje radnje koju smatra potrebnom za zaštitu svojih bitnih sigurnosnih interesa:
 - i. u vezi s proizvodnjom oružja, streljiva i ratnog materijala i trgovinom njima te s trgovinom drugim proizvodima i materijalima i s gospodarskim djelatnostima koje se izravno ili neizravno obavljaju za potrebe opskrbe vojne baze;
 - ii. u vezi s pružanjem usluga koje se izravno ili neizravno obavljaju u svrhu opskrbe vojnih snaga;
 - iii. povezane s materijalima pogodnima za fisiju i fuziju ili materijalima iz kojih su takvi materijali dobiveni; ili
 - iv. poduzetima u vrijeme rata ili drugim hitnim situacijama u međunarodnim odnosima ili za zaštitu ključne javne infrastrukture (to se odnosi na komunikacije, infrastrukturu za opskrbu vodom i električnom energijom putem koje se opća javnost opskrbljuje važnim proizvodima i uslugama) od namjernih pokušaja njezina onemogućivanja ili ometanja;

- (c) tako da sprečava bilo koju od stranaka u poduzimanju bilo koje radnje u svrhu održavanja međunarodnog mira i sigurnosti.

ČLANAK 4.6.

Oporezivanje

1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na mjere oporezivanja samo ako je takva primjena nužna za stupanje na snagu odredaba ovog Sporazuma¹.
2. Ništa u ovom Sporazumu ne utječe na prava i obveze Singapura ili Unije ili bilo koje od njezinih država članica, koji proizlaze iz bilo kojeg poreznog sporazuma između Singapura i Unije ili bilo koje od njezinih država članica. U slučaju bilo kakvog nepodudaranja između ovog Sporazuma i bilo kojeg takvog sporazuma, taj sporazum ima prednost u mjeri u kojoj se odnosi na nepodudaranje. U slučaju poreznog sporazuma između Singapura i Unije ili jedne od njezinih država članica, nadležna tijela iz sporazuma odgovorna su utvrditi postoji li nepodudaranje između Sporazuma i tog sporazuma.

¹ Pojam „odredbe ovog Sporazuma” znači odredbe kojima se odobrava: (a) nediskriminirajući tretman ulagačima na način i u mjeri predviđenoj u članku 2.3. (Nacionalni tretman); i (b) zaštita ulagačima i njihovim ulaganjima od izvlaštenja na način i u mjeri predviđenoj u članku 2.6. (Izvlaštenje).

3. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava nijednu stranku da donese ili održava mjeru oporezivanja koja se temelji na razlikama između poreznih obveznika na temelju razumnih kriterija, kao što su porezni obveznici koji nisu u istoj situaciji, posebno u vezi s njihovim boravištem i u odnosu na mjesto na kojem ulažu¹ svoj kapital.
4. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava donošenje ili održavanje mjere čiji je cilj sprečavanje izbjegavanja ili utaje poreza u skladu s poreznim odredbama sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i drugih poreznih dogovora ili domaćih fiskalnih propisa.
5. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava Singapur da donese ili održava mjere oporezivanja koje su potrebne za zaštitu prevladavajućeg javnog interesa Singapura koji proizlazi iz posebnih prostornih ograničenja.

ČLANAK 4.7.

Posebna iznimka

Ništa u ovom Sporazumu ne primjenjuje se na aktivnosti koje obavlja središnja banka ili monetarna vlast ili neko drugo javno tijelo u provođenju monetarne ili tečajne politike;

¹ Podrazumijeva se da su stranke suglasne da ništa u ovom Sporazumu ne sprečava nijednu mjeru oporezivanja koja je usmjerena na dobrobit društva, javno zdravlje ili druge društvene ciljeve ili na makroekonomsku stabilnost; ili porezne olakšice na temelju sjedišta, a ne na temelju državljanstva osobe koja je vlasnik poduzeća. Mjere oporezivanja koje su usmjerene na ostvarivanje makroekonomske stabilnosti su mjere uvedene kao reakcija na trendove u nacionalnom gospodarstvu u cilju uklanjanja ili sprečavanja neravnoteže u sustavu koja ugrožava stabilnost nacionalnog gospodarstva.

ČLANAK 4.8.

Državni fondovi

Svaka stranka potiče svoje državne fondove da poštuju opće prihvaćena načela i prakse – načela iz Santiaga.

ČLANAK 4.9.

Objava podataka

1. Ništa u ovom Sporazumu ne zahtijeva od bilo koje stranke otkrivanje povjerljivih informacija čije bi objavljivanje priječilo provedbu zakona ili bi na drugi način bilo protivno javnom interesu ili koje bi mogle dovesti u pitanje legitimne komercijalne interese određenih javnih ili privatnih poduzeća.
2. Kada stranka Odboru dostavlja podatke koji se smatraju povjerljivima u skladu s njezinim zakonima i propisima, druga stranka te podatke smatra povjerljivima, osim ako stranka koja je dostavila podatke pristane na drukčije postupanje.

ČLANAK 4.10.

Ispunjenje obveza

Stranke poduzimaju općenite ili posebne mjere potrebne za ispunjavanje njihovih obveza iz ovog Sporazuma. One će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni ovim Sporazumom.

ČLANAK 4.11.

Nepostojanje izravnog učinka

Podrazumijeva se da se ništa u ovom Sporazumu ne tumači kao prenošenje prava ili nametanje obveza osobama, osim onih nastalih između stranaka na temelju javnog međunarodnog prava.

ČLANAK 4.12.

Odnos s drugim sporazumima

1. Ovaj je Sporazum sastavni dio ukupnih bilateralnih odnosa kako su uređeni EUSPCA-om te čini dio zajedničkog institucionalnog okvira. On čini poseban sporazum s kojim se počinju primjenjivati trgovinske odredbe EUSPCA-e.
2. Podrazumijeva se da su stranke suglasne da ništa u ovom Sporazumu ne zahtijeva od njih da djeluju na način koji nije u skladu s njihovim obvezama u okviru WTO-a.

3. (a) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma sporazumi između država članica Unije i Singapura navedeni u Prilogu 5. (Sporazumi iz članka 4.12.), uključujući prava i obveze koji iz njih proizlaze, raskidaju se i prestaju vrijediti te ih zamjenjuje ovaj Sporazum.
- (b) U slučaju privremene primjene ovog Sporazuma u skladu s člankom 4.15. stavkom 4. (Stupanje na snagu) primjena odredbi sporazumâ iz Priloga 5. (Sporazumi iz članka 4.12.) te prava i obveza koji iz njih proizlaze suspendira se od datuma privremene primjene. Ako se ovaj Sporazum prestane privremeno primjenjivati, a ne stupi na snagu, suspenzija prestaje, a vrijede sporazumi iz Priloga 5. (Sporazumi iz članka 4.12.).
- (c) Neovisno o podstavcima 3. (a) i 3. (b), može se podnijeti pritužba u skladu s odredbama sporazuma iz Priloga 5. (Sporazumi iz članka 4.12.) u pogledu tretmana dodijeljenog dok je taj sporazum bio na snazi, u skladu s pravilima i postupcima utvrđenima u tom sporazumu i uz uvjet da nije prošlo više od tri godine od datuma suspenzije sporazuma u skladu s podstavkom 3. (b) ili, ako sporazum nije suspendiran u skladu s podstavkom 3. (b), od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

- (d) Neovisno o podstavcima 3. (a) i 3. (b), ako se ovaj Sporazum prestane privremeno primjenjivati, a ne stupi na snagu, pritužba se može podnijeti u skladu s trećim poglavljem (Rješavanje sporova) odjeljkom A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) u pogledu tretmana dodijeljenog tijekom razdoblja privremene primjene ovog Sporazuma uz uvjet da nije prošlo više od tri godine od datuma prestanka privremene primjene.

Za potrebe ovog stavka ne primjenjuje se definicija izraza „stupanje na snagu ovog Sporazuma” iz članka 4.15. podstavka 4. točke (d) (Stupanje na snagu).

ČLANAK 4.13.

Teritorijalna primjena

Ovaj Sporazum se primjenjuje:

- (a) u pogledu stranke EU, na državnim područjima na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije te u skladu s uvjetima iz tih Ugovora; i
- (b) u pogledu Singapura, na njegovu državnom području.

Upućivanja na „državno područje” u ovom Sporazumu shvaćaju se u tom smislu, osim ako je izričito predviđeno drukčije.

ČLANAK 4.14.

Prilozi, dodaci, zajedničke izjave, protokoli i dogovori

Prilozi, dodaci, zajedničke izjave, protokoli i dogovori uz ovaj Sporazum čine njegov sastavni dio.

ČLANAK 4.15.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stranke odobravaju u skladu s vlastitim postupcima.
2. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvoga dana drugoga mjeseca nakon mjeseca u kojem su stranke razmijenile pisane obavijesti kojima se potvrđuje okončanje njihovih odgovarajućih pravnih zahtjeva i postupaka za stupanje ovog Sporazuma na snagu. Stranke se mogu dogovoriti oko drugog datuma.
3. Obavijesti se šalju glavnom tajniku Vijeća Unije i direktoru Odjela za Sjevernu Ameriku i Europu singapurskog Ministarstva trgovine i industrije ili njihovim pravnim sljednicima.

4. (a) Ovaj se Sporazum privremeno primjenjuje od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon datuma na koji su se Unija i Singapur međusobno obavijestili da su njihovi odgovarajući postupci završeni. Obostranim dogovorom stranke mogu odrediti drugi datum.
- (b) U slučaju da se neke odredbe ovog Sporazuma ne mogu privremeno primijeniti, stranka koja ne može provesti takvu privremenu primjenu obavještuje drugu stranku o odredbama koje ne mogu biti privremeno primijenjene.

Neovisno o podstavku 4. (a), pod uvjetom da je druga stranka završila potrebne postupke i u roku od deset dana od obavijesti da se određene odredbe ne mogu privremeno primjenjivati ne izjavi prigovor, odredbe ovog Sporazuma koje nisu navedene u obavijesti privremeno se primjenjuju od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon obavijesti.

- (c) Unija ili Singapur može prekinuti privremenu primjenu upućivanjem pisane obavijesti drugoj stranci. Ukidanje stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca nakon obavijesti.
- (d) Ako se ovaj Sporazum ili neke njegove odredbe primjenjuju privremeno, izraz „stupanje ovog Sporazuma na snagu“ tumači se kao da se odnosi na datum privremene primjene. Odbor može obavljati svoje zadaće tijekom privremene primjene ovog Sporazuma. Sve odluke donesene u okviru izvršavanja tih zadaća prestaju proizvoditi učinke ako prestane privremena primjena ovog Sporazuma i ovaj Sporazum ne stupi na snagu.

ČLANAK 4.16.

Trajanje

1. Ovaj sporazum se primjenjuje na neograničeno vrijeme.
2. Stranka EU ili Singapur može pisanim putem obavijestiti drugu stranku o namjeri da raskine ovaj Sporazum.
3. Ovaj se Sporazum raskida šest mjeseci nakon obavijesti iz stavka 2., ne dovodeći u pitanje članak 4.17. (Prestanak).
4. U roku od 30 dana od dostavljanja obavijesti iz stavka 2., bilo koja od stranaka zatražiti savjetovanje o tome treba li ukidanje nekih odredaba ovog Sporazuma stupiti na snagu kasnije od datuma predviđenog u stavku 2. Takva savjetovanja počinju u roku od 30 dana otkad stranka dostavi takav zahtjev.

ČLANAK 4.17.

Prestanak

Ako se ovaj Sporazum raskine u skladu s člankom 4.16. (Trajanje) ovaj se Sporazum nastavlja primjenjivati u dodatnom razdoblju od dvadeset godina od tog datuma u pogledu obuhvaćenih ulaganja izvršenih prije datuma raskida ovog Sporazuma. Ovaj se članak ne primjenjuje u slučaju prestanka privremene primjene ovog Sporazuma i ako Sporazum ne stupi na snagu.

ČLANAK 4.18.

Pristupanje novih država članica Uniji

1. Unija odmah obavješćuje Singapur o svim zahtjevima za pristupanje trećih zemalja Uniji.
2. Za vrijeme pregovora između Unije i države kandidatkinje koja želi pristupiti Unija nastoji:
 - (a) dostaviti, na zahtjev Singapura i u mjeri u kojoj je to moguće, sve informacije o svim pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom; i
 - (b) uzeti u obzir zabrinutost koju je iznio Singapur.

3. Unija što prije obavješćuje Singapur o ishodu pregovora o pristupanju sa zemljom kandidatkinjom koja želi pristupiti Uniji i obavješćuje Singapur o stupanju na snagu svih pristupanja Uniji.
4. Odbor ispituje sve učinke tog pristupanja na ovaj Sporazum dovoljno prije datuma pristupanja i odlučuje o svim potrebnim prilagodbama ili prijelaznim mjerama.
5. Svaka nova država članica Europske unije pristupa ovom Sporazumu polaganjem akta o pristupanju ovom sporazumu pri Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije i direktoru Odjela za Sjevernu Ameriku i Europu singapurskog Ministarstva trgovine i industrije ili njihovim pravnim sljednicima.

ČLANAK 4.19.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj je Sporazum sastavljen u dva istovjetna primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku i svaki od tih tekstova jednako je vjerodostojan.